

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

**Analýza
slovenského bankového sektora
Jún 2005**

Úvod

Správa o výsledkoch analýzy slovenského bankového sektora vychádza z viacerých informačných zdrojov. Finančné informácie o jednotlivých bankách sú v prvom rade čerpané z informácií bankového dohľadu a štatistiky NBS. Doplnkovým zdrojom boli údaje zo Štatistického úradu SR, Eurostatu, Európskej centrálnej banky a iných externých zdrojov a komerčných informačných systémov. Súčasťou dokumentu je aj prehľad a použité definície najdôležitejších pojmov.

Logická štruktúra, definície pojmov a celkový charakter analýzy je ovplyvnený snahou o porovnateľnosť s analýzami viacerých centrálnych bánk členských štátov Únie a analýzami Európskej centrálnej banky. Pokiaľ nie je uvedené inak, všetky hodnoty vyjadrujúce peňažné sumy sú uvedené v SKK.

Obsah

1 Ekonomické prostredie	7
2 Hlavné zmeny a trendy v pasívach	8
Zdroje od klientov	8
Zdroje získané z emisií cenných papierov	10
3 Hlavné zmeny a trendy v aktívach	11
Úvery klientom	11
Investície do cenných papierov	12
4 Medzibankový trh a obchodovanie s NBS	15
5 Podsúvaha	18
6 Ziskovosť	19
7 Kapitálová primeranosť	23
8 Riziká v bankovom sektore	24
Kreditné riziko domácností	24
Kreditné riziko podnikov	26
Devízové riziko	28
Úrokové riziko	30
Riziko likvidity	32
9 Stresové testovanie	33
Metodológia	33
Výsledky stresového testovania	34
Použitá terminológia	36

Zhrnutie

V prvom polroku 2005 pokračoval výrazný nárast krátkodobých zdrojov od zahraničných bánk, a to v zahraničnej aj slovenskej mene. Z väčšej časti išlo o zdroje bánk patriacich do vlastnej bankovej skupiny. Dôvodom bolo predovšetkým zhodnocovanie meny v prvom štvrtroku 2005 a existencia úrokového diferenciálu, ktorá je podporená možnosťou uzatvárať obrátené dvojtýždňové repo obchody s NBS. Viaceré banky získavali krátkodobé zdroje aj od Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity (ARDAL).

Vklady podnikov stagnovali, pokračoval mierny pokles objemu retailových vkladov. Domácnosti však vo zvýšenej miere investovali do podielových fondov. Podielové fondy časť týchto prostriedkov investovali do bánk a objem týchto vkladov rástol. V rámci retailových vkladov sa zvyšuje podiel netermínovaných vkladov.

Pokračoval rast objemu emitovaných hypotekárnych záložných listov (HZL), hoci sa v prvom polroku 2005 mierne spomalil. Podiel objemu HZL na objeme hypotekárnych úverov zostal na rovnakej úrovni ako na konci roka 2004.

Najväčšiu časť krátkodobých zdrojov od zahraničných bánk a ARDALu ukladali banky do NBS, z menšej časti bol nimi financovaný nárast úverov, najmä devízových úverov podnikom, prípadne nákup pokladničných poukážok NBS. V rámci operácií s klientmi dosiahli najrýchlejší rast retailové úvery, najmä dlhodobé úvery poskytované na bývanie. Na rozdiel od roku 2004 začali v prvom polroku 2005 významne rásť iné typy úverov na bývanie (t.j. úvery na bývanie okrem hypotekárnych a stavebných úverov a medziúverov). Okrem nárastu objemu úverov retailu pokračoval aj nárast objemu úverov poskytnutých finančným sprostredkovateľom.

V rámci investícií do cenných papierov sa znižoval objem investícií do štátnych cenných papierov, ktorých výnosnosť klesala. Emisia

štátnych pokladničných poukážok bola v prvom polroku 2005 pozastavená. Nárast objemu nakúpených hypotekárnych záložných listov emitovaných domácimi bankami sa v porovnaní s rokom 2004 spomalil. Zvýšil sa objem majetkových cenných papierov emitovaných predovšetkým na Slovensku a v Českej republike.

Už od roku 2003 pokračuje trend mierneho poklesu objemu vkladov a úverov na domácom medzibankovom trhu. Jedným z dôvodov je možnosť vstupovať do dvojtýždenných obrátených repo obchodov s NBS. Podiel objemu vkladov a úverov medzi bankami v slovenskom bankovom sektore je v porovnaní s hodnotou tohto podielu vo viacerých krajinách EÚ relatívne nízky.

Čistý zisk bankového sektora sa medziročne zvýšil takmer o 10%. Pri tvorbe zisku rástol predovšetkým význam príjmov z retailového sektora a úrokových príjmov z obrátených repo obchodov s NBS. Pokračoval nárast príjmov z poplatkov, poklesli náklady na odpisovanie pohľadávok voči klientom. Priemerné ROE vážené objemom vlastných zdrojov v bankovom sektore vzrástlo, priemerné ROA vážené objemom aktív pokleslo, čo naznačuje pokles výnosnosti aktív. Na rozdiel od roku 2004 poklesla úroková marža bankového sektora. To bolo spôsobené najmä znižovaním výnosnosti cenných papierov a poklesom úrokových príjmov z úverov. Výška úrokových aj neúrokových príjmov v jednotlivých bankách súvisela do veľkej miery s ich pozíciou na retailovom trhu. Prevádzková efektívnosť bankového sektora sa medziročne zhoršila. Dôvodom bol predovšetkým nárast prevádzkových nákladov.

Hodnota ukazovateľa kapitálovej primeranosti, ktorá už dlhodobo dosahuje v slovenskom bankovom sektore relatívne vysoké hodnoty, v prvom polroku 2005 ďalej klesala.

Najvýznamnejším rizikom, ktorému sú banky vystavené, je kreditné riziko. Ide predovšetkým o kreditné riziko vyplývajúce z vysokého tempa rastu úverov domácnostiam. Aj keď vývoj makroekonomických ukazovateľov sektora domácností je pozitívny, rastúca konkurencia núti banky uvoľňovať úverové štandardy, čo môže viesť k nárastu nesplácaných úverov. K nárastu kreditného rizika bánk môže dôjsť aj vplyvom úrokového rizika domácností, keď väčšina úverov poskytnutá tomuto sektoru je viazaná na krátkodobé úrokové sadzby. Podobne aj významný podiel devízových úverov podnikom zvyšuje kreditné riziko bánk v prípade zmien výmenných kurzov.

Z hľadiska rizika likvidity je negatívnou skutočnosťou zmena časovej štruktúry aktív a pasív, ktorú možno už dlhodobejšie pozorovať. Na strane pasív sa zvyšoval objem krátkodobých zdrojov zo zahraničného medzibankového trhu, klesal objem termínovaných a úsporných vkladov retailu, zatiaľ čo objem netermínovaných vkladov sa zvyšoval. Na strane aktív však rástol objem dlhodobejších úve-

rov retailu, ktorého rast bol rýchlejší ako rast objemu emitovaných hypotekárnych záložných listov. Rástol aj objem krátkodobých prostriedkov uložených v NBS.

Celková otvorená devízová pozícia bankového sektora zostala krátka a jej hodnota je pomerne stabilná. Nárast devízových zdrojov zo zahraničného bankového trhu banky totiž využili buď na nárast devízových úverov, alebo vzniknuté otvorené devízové pozície uzavreli pomocou termínovaných menových operácií.

Výsledky stresového testovania stability bankového sektora ukázali, že z hľadiska úrokového a devízového rizika by zopakovanie extrémnych scenárov z minulosti nemalo na žiadnu banku kritický dopad. Kreditné riziko by významnejšie ovplyvnilo zdravie bánk, ak by novoposkytované úvery začali zlyhávať v rovnakej miere ako úvery poskytované v minulosti. Pri stresovom testovaní rizika likvidity mal zo štyroch aplikovaných scenárov najväčší dopad predpoklad poklesu vkladov klientov o 20%.

1 Ekonomické prostredie

Makroekonomické prostredie SR

Slovenská ekonomika v prvom polroku 2005 pokračovala v silnom raste. Rast HDP v stálych cenách dosiahol v júni 2005 5,1%. Rast ekonomiky bol podporený najmä vyššou spotrebou domácností a vyššou tvorbou fixného kapitálu. Vzrástla zamestnanosť, výrazne narástli reálne mzdy a naďalej rástli hrubé disponibilné príjmy domácností. Zlepšilo sa aj celkové vnímanie ekonomiky spotrebiteľmi a indikátor spotrebiteľskej dôvery vzrástol.

Positívne sa vyvíjala reálna ekonomika, keď v prvom polroku vzrástla priemyselná aj stavebná produkcia. Medziročne vzrástli tržby vo väčšine sektorov služieb.

Od začiatku roka slovenská koruna posilnila voči EUR a zoslabila voči USD. NBS od marca znížila úrokové sadzby o 100 bázických bodov. Od začiatku roka poklesli úrokové sadzby na medzibankovom trhu aj úrokové sadzby 10-ročných vládnych dlhopisov. Vo februári NBS neuskutočňovala sterilizačné repo tendre. V prvom polroku 2005 bola pozastavená emisia štátnych pokladničných poukážok.

Banky v EÚ

Ziskovosť bánk v EÚ sa v prvom polroku 2005 medziročne zvýšila. Hlavnými determinantmi rastu ziskovosti bol pokles tvorby opravných položiek, rast úverov domácnostiam a znižovanie prevádzkových nákladov.

Nízke úrokové sadzby a konkurencia medzi bankami vytvárali tlak na úrokové marže bánk. Pokračoval rast príjmov z poplatkov.

S rastom úverov domácnostiam sa zvyšovalo aj kreditné riziko bánk. Napriek relatívne pozitívnemu vývoju makroekonomických údajov za sektor domácností rastie s ich rastúcou zadlženosťou riziko neschopnosti splácať svoje záväzky.

V EÚ došlo k oživeniu financovania podnikového sektora, najmä nárastom úverov malým a stredným podnikom.

Z externých rizík sú bankové sektory EÚ najviac vystavené riziku ďalšieho rastu cien ropy. Predpokladá sa, že pokračujúci rast cien ropy sa môže negatívne prejaviť aj na kvalite úverov.

Interné bankové prostredie

Bankový sektor sa rozšíril o HSBC Bank plc, pobočku zahraničnej banky. K júnu 2005 tak na Slovensku pôsobilo 22 úverových inštitúcií.

Koncentrácia aktív sa v prvom polroku 2005 zmenila len minimálne. Podiel troch najväčších bánk na aktívach sektora (Index C3) mierne klesol z hodnoty 51,7% v januári na hodnotu 49,9% v júni. Na druhej strane podiel piatich najväčších bánk na aktívach sektora (Index C5) mierne stúpil z hodnoty 65,9% na 66,4%. Herfindhalov index (HI)¹ sa v prvom polroku pohyboval medzi 1112 a 1141, pričom jeho júnová hodnota bola 1128. Pri interpretácii zmien hodnôt indexov koncentrácie treba vziať do úvahy nárast podielu krátkodobých obchodov s NBS. Koncentrácia aktív preto nevypovedá o koncentrácii klasických bankových činností slovenských bánk. Preto uvádzame aj samostatné koncentrácie úverov retailu a úverov podnikom.

Retailový sektor patrí k najkoncentrovanejším aktivitám v bankovom sektore. Platí to aj napriek miernemu poklesu všetkých troch ukazovateľov v prvom polroku 2005. Index C3 klesol zo 65,3% na 64,8% a index C5 z 81,1% na 80,7%. HI klesol z 1643 na 1624.

O vyššej konkurencii v sektore podnikov svedčí aj nižšia koncentrácia ako v prípade retailu. Zmeny indexov C3 a C5 sú volatilnejšie a ich zmeny nie je možné interpretovať ako pokles. V júni 2005 bola hodnota indexu C3 40,3% a indexu C5 58,6%. O rovnomernejšom rozložení aktivít svedčí najmä nižšia hodnota HI, ktorý medziročne klesol z hodnoty 968 na 942.

---

¹ Podľa definície US Department of Justice sa trh považuje za vysoko koncentrovaný, ak HI prekročí hodnotu 1800 a nekoncentrovaný, ak HI dosahuje hodnotu pod 1000. V integrovanom bankovom trhu EÚ dosiahol HI hodnotu 579.

2 Hlavné zmeny a trendy v pasívach

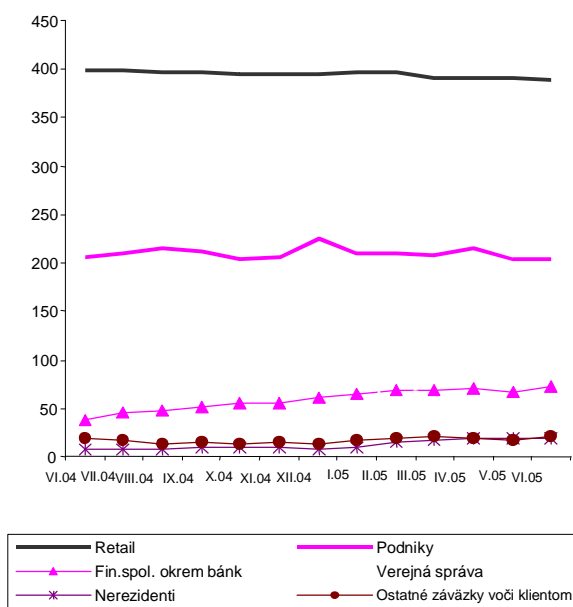
Na strane pasív je významným trendom pokračujúci rast objemu krátkodobých zdrojov od zahraničných bánk, najmä od vlastnej finančnej skupiny. Do štruktúry pasív viacerých bánk tiež výrazne zasiahlo obchodovanie Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity, ktorá do bánk vkladá veľké objemy prostriedkov. Na druhej strane v bankovom sektore pomaly klesá objem vkladov domácností a vklady podnikov tiež nerastú. Tým sa zvyšuje objem aj podiel krátkodobého, tým aj volatilnejšieho a čiastočne špekulatívneho kapitálu.

Pokračovala emisia hypotekárnych záložných listov, aj keď sa v prvom polroku 2005 mierne spomalila. Objem emitovaných zmeniek sa ďalej zvyšoval.

Zdroje od klientov

Vklady a prijaté úvery od klientov stále tvoria najväčšiu časť pasív slovenského bankového sektora. Medziročne vzrástli zo 745 mld. na 825 mld. SKK. Rástli predovšetkým vklady ARDALu a podielových fondov. Kvôli rastúcemu objemu zdrojov z medzibankového trhu však podiel zdrojov od klientov klesal, medziročne zo 71,2% na 61,8%.

Graf 1 Štruktúra vkladov klientov

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

Všeobecne však možno povedať, že aj napriek rastu prostriedkov od zahraničných bánk je väčšina slovenských bánk pri financovaní svojich činností závislá na vkladoch klientov. Medzi vkladmi dominujú prostriedky domácností, ktoré banky získavajú priamo od drobných vkladateľov, alebo nepriamo prostredníctvom vkladov podielových fondov.

Na zmeny štruktúry vkladov klientov malo vplyv najmä posilňovanie slovenskej koruny, nízke úrokové miery a rast disponibilného príjmu domácností.

Pokles vkladov retailu

Viac ako 90% vkladov retailu tvoria vklady domácností. Zvyšok tvoria živnosti (5,7%) a neziskové organizácie (3,9%). Zatiaľ čo vklady živností a neziskových organizácií mierne rástli, vklady domácností medziročne klesli o 12 mld. SKK (z 365 mld. na 353 mld. SKK).

Pokles vkladov domácností nastal predovšetkým poklesom termínovaných vkladov v cudzej mene. Podiel vkladov retailu v cudzej mene sa tak v júni 2005 znížil na 10,6% oproti 12,6% v júni 2004. Korunové vklady domácností ostali na približne rovnakej úrovni, menila sa iba ich časová štruktúra. Klesali objemy termínovaných a úsporných vkladov a rástli prostriedky na bežných účtoch, čo súvisí najmä s rastom disponibilných príjmov domácností. Pokles viazaných prostriedkov bol sprevádzaný rastom investícií do podielových fondov.

Úrokové miery na vklady retailu klesali vo všetkých kategóriách – netermínované, termínované aj úsporné vklady.

Prostriedky nefinančných spoločností

Prostriedky podnikov naďalej tvoria druhú najvýznamnejšiu súčasť vkladov klientov.

Pri analýze vkladových účtov podnikov je veľmi ťažké konštatovať trendy; vývoj položiek má v porovnaní s retailom volatilný priebeh. V decembri 2004 vklady podnikov skôr rástli a v júni 2005 klesli na hodnotu z júna 2004. Celkovo sa objem prostriedkov získaných od podnikov pohyboval v intervale 203 mld. až 226 mld. SKK. Medziročne sa tiež znížil podiel vkladov v cudzej mene, z 20,8% na 17,9%, čo je obdobný vývoj v porovnaní s vkladmi retailu.

Vklady finančných spoločností do bánk

Zdroje, ktoré bankový sektor získava z finančného sektora (okrem bánk) sú najrýchlejšie rastúcou položkou pasív. Od júna 2004 do júna 2005 narástli o 85% (z 38,7 mld. na 71,7 mld. SKK). V porovnaní s vkladmi podnikov majú odlišný charakter, čo sa týka ich viazanosti a menovej štruktúry.

Vklady finančných spoločností sú v prevažnej miere termínované (92,8% v júni 2005). Spomenutý rast vkladov finančných spoločností je práve v kategórii termínovaných vkladov. Od januára 2005 narástli z 58,1 mld. na 66,6 mld. SKK. Rast termínovaných vkladov spôsobili skoro výlučne vklady podielových fondov, ktoré sa od decembra 2004 do júna 2005 zvýšili z 19,4 mld. na 30,8 mld. SKK. Netermínované vklady finančných spoločností sa v roku 2005 pohybovali v intervale od 4,9 mld. do 6,5 mld. SKK.

Odlišný charakter vkladov finančných spoločností a podnikov je daný investičným charakterom prostriedkov, ktoré do bánk vkladajú najmä podielové a penzijné fondy. Tie sú na rozdiel od vkladov podnikov, ktoré majú skôr prevádzkový charakter, uložené s cieľom ich zhodnotenia. V prípade viacerých bánk sú podielové fondy často dcérskymi spoločnosťami bánk, do ktorých

sa presunuli prostriedky drobných klientov z úsporných vkladov v banke.

Prostriedky, ktoré banky získavajú od podielových fondov, pochádzajú do veľkej miery od domácností (tabuľka 1).

Tabuľka 1 Tok prostriedkov domácností

	jún 2004	jún 2005	zmena
Vklady domácností do bánk	364 702	352 644	-12 058
Vklady domácností do PF	26 592	78 972	52 380
Vklady PF do domácich bánk	9 938	31 880	20 843

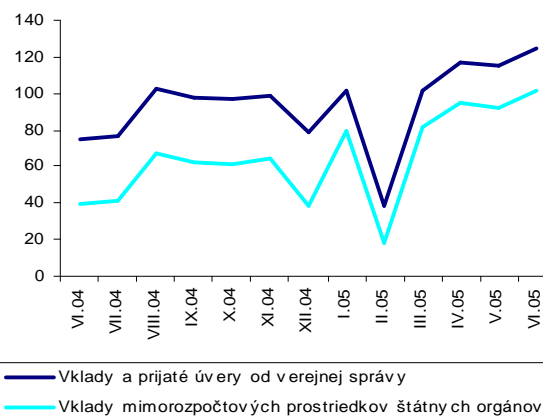
- zdroj: NBS
- údaje sú v mil. SKK
- PF – podielové fondy

Vklady verejnej správy

Objem prostriedkov, ktoré do bánk vkladá verejná správa, v posledných dvanástich mesiacoch rástol. Ide predovšetkým o vklady Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity (ďalej ARDAL). Tieto zdroje sú krátkodobé a volatilné. Objem ostatných vkladov verejnej správy medziročne mierne klesol.

Veľká časť prostriedkov ARDAL-u bola prostredníctvom bánk investovaná v obrátených repo obchodoch s NBS. Práve preto boli tieto prostriedky v bankovom sektore absentovali vo februári 2005, kedy NBS dvojtýždňové repo obchody s bankami neuzatvárala.

Graf 2 Vklady verejnej správy

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

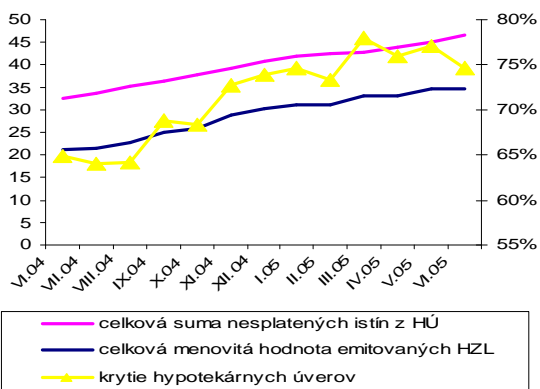
Zdroje získané z emisí cenných papierov

Hypotekárne záložné listy

V bankovom sektore pokračuje trend nárastu objemu emitovaných hypotekárnych záložných listov (HZL) konštatovaný v decembri 2004. Miera financovania hypotekárnych úverov (HÚ) hypotekárnymi záložnými listami sa však od začiatku roka výraznejšie nezmenila.

Dobíhanie emisií HZL, ktoré musia na konci roka 2006 tvoriť aspoň 90% sumy nesplatených istín z poskytnutých hypotekárnych úverov, sa v prvom polroku 2005 spomalilo. Priemerná hodnota podielu celkovej menovitej hodnoty emitovaných HZL na výške nesplatených istín z hypotekárnych úverov bola v júni 74,6%. V jednotlivých bankách sa táto hodnota pohybovala od 50% po 90%. Iné dlhodobé dlhové cenné papiere ako HZL banky neemitujú.

Graf 3 Financovanie hypotekárnych úverov hypotekárnymi záložnými listami

- zdroj: NBS
- na zvislej osi vľavo sú údaje v mld. SKK, na zvislej osi vpravo je vyjadrené krytie hypotekárnych úverov emisiou HZL v %

Zmenky

Pokračovala emisia zmeniek, keď v prvom polroku 2005 ich objem vzrástol z 10 mld. na 13,2 mld. SKK, čo je historicky najvyššia hodnota. Ich podiel na celkových pasívach v sektore však ostáva málo významný, v júni dosiahol 1%.

Jeden z možných dôvodov rastu financovania zmenkami je snaha bánk o optimalizáciu odvodov do Fondu na ochranu vkladov.

Zmeny v pasívach bánk v EÚ

Vývoj pasív bánk v SR je vhodné porovnať so zmenami v štruktúre zdrojov bánk EÚ, ktoré nastali v posledných rokoch.

Vzhľadom na veľmi limitovaný rast vkladov boli banky nútené diverzifikovať zdroje pomocou iných súvahových a podsúvahových nástrojov. Dôvodom je najmä zvyšujúca sa miera investovania do dôchodkových fondov, zmena zloženia finančných aktív domácností a podnikov, zmena stratégie bánk a nízke úrokové miery.

Vo viacerých členských štátoch EÚ rástli trhy sekuritizácie. Najväčšiu časť, takmer 50% sekuritizovaných cenných papierov tvorili domáce cenné papiere zaistené hypotekárnymi úvermi (*residential mortgage-backed securities*). Medzi hlavné dôvody originátora patrí napríklad zníženia rizikovo vážených aktív a tým aj úľavy na kapitáli, získanie dlhodobejších zdrojov a možnosť arbitráže úrokových rozpätí.

V tejto súvislosti sa mení aj postavenie bánk na trhoch transferu rizika (*risk transfer market*). Banky si na jednej strane zachovávajú svoju klasickú činnosť, ktorou je finančné sprostredkovanie, na druhej strane sú čoraz aktívnejšie v predaji rizika z poskytnutých úverov tretím stranám. Táto aktivita bánk môže ďalej rásť ak sa podniky alebo vlády dostanú do pozície originátorov cenných papierov, ktoré budú banky ďalej predávať investorom.

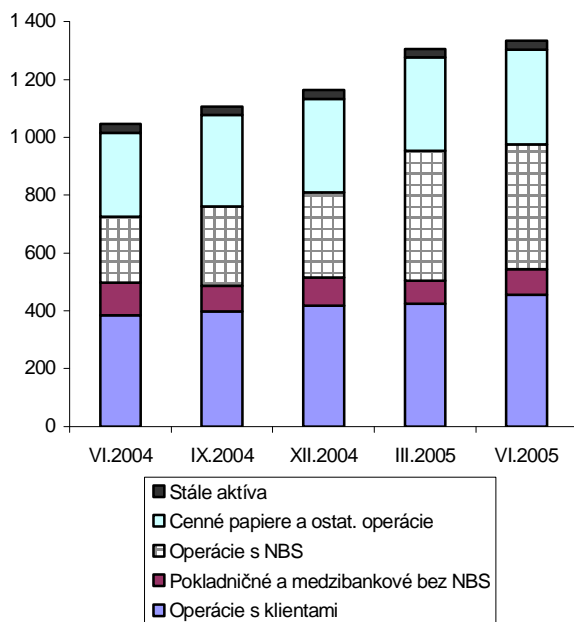
3 Hlavné zmeny a trendy v aktívach

V tejto časti sa zameriame na analýzu hlavných zmien a trendov v operáciách s klientmi a s cennými papiermi, vyjadrených zložením príslušných aktív. Analýza medzibankových aktív je uvedená v časti Medzibankový trh, kde je previazaná s analýzou medzibankových pasív.

Pri analýze hlavných agregátov aktív vystupuje do popredia skutočnosť, že rast objemov poskytnutých úverov klientom a rast investícií do cenných papierov nedokázal držať tempo s rastom medzibankových aktív, ktoré tvorili najmä obrátené repo obchody s NBS. V rámci úverov klientom pokračuje vysoký rast úverov retailu a o niečo nižší rast úverov finančným spoločnostiam.

Medzi najvýznamnejšie zmeny v investíciách do cenných papierov patrí zmena objemu štátnych pokladničných poukážok spôsobená pozastavením ich emisie, nákup hypotekárnych záložných listov emitovaných domácimi bankami aj dlhopisov zahraničných bánk, ako aj nárast domácich i zahraničných majetkových cenných papierov.

Graf 4 Vývoj štruktúry aktív

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK, v čistých hodnotách

Úvery klientom

Napriek rastu úverov klientom, z 385,7 mld. v júni 2004 na 455,2 mld. v júni 2005 (nárast o 18%), ich podiel na celkových aktívach v rovnakom období klesol z 37% na 34%. Je to predovšetkým dôsledok rýchlo rastúcich aktívnych obchodov s NBS, najmä obrátených repo obchodov a nákupu pokladničných poukážok NBS.

V úveroch klientom stále prevládajú korunové úvery. Podiel devízových úverov, ktoré rástli rýchlejšie, bol 24,6% z úverov klientom.

Tabuľka 2 Sektorová štruktúra úverov

	VI. 2004	VI. 2005	Zmena
Úvery retailu	108.3	152.5	40.7%
Úvery podnikom	241.0	251.4	4.3%
Úvery fin. spol. okrem bánk	30.0	39.1	30.5%
Úvery verejnej správe	21.3	22.9	7.6%
Úvery nerezidentom	11.6	12.7	9.3%

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK v hrubých hodnotách

Úvery retailu

Aj keď existujú banky, ktoré v oblasti retailu nepodnikajú, celkový význam retailu rastie. Z retailových úverov tvoria najväčšiu časť úvery nad 5 rokov, ktoré sa do značnej miery objemovo kryjú s úvermi na bývanie.

Medzi retailovými úvermi dominujú domácnosti, ktoré stabilne tvoria približne 91% retailového portfólia. V júni 2005 dosiahli úvery domácnostiam objem 139 mld. Najvýznamnejším produktom sú úvery na bývanie (hypotekárne úvery, stavebné úvery, medziúvery a iné úvery na bývanie), ktoré tvoria zhruba dve tretiny úverov domácnostiam.

Tempo rastu úverov domácnostiam sa v posledných dvoch rokoch zrýchľuje, čo zatiaľ vylučuje úvahy o saturácii tohto segmentu a potvrdzuje nízku počiatočnú zadlženosť domác-

ností. Osobitnou kategóriou úverov retailu sú hypotekárne úvery, ktoré tento segment do veľkej miery reprezentujú. Práve v hypotekárnych úveroch je koncentrácia ešte vyššia ako koncentrácia celkových aktív. Kým index C3 celkových aktív bol v júni 2005 49,9%, tri najväčšie banky vlastnili 70,9% hypotekárnych úverov. Možno však zaznamenať určitú negatívnu závislosť medzi trhovým podielom a rýchlosťou rastu.

V niektorých bankách síce nerástol objem hypotekárnych úverov, o to dynamickejší bol rast iných úverov na bývanie. Tie možno chápať ako paralelný produkt k hypotekárnym úverom, ktorý by nemusel byť financovaný relatívne nákladnou emisiou HZL.

Hoci podiel devízových úverov retailu na celkových úveroch retailu bol v júni 2005 iba 1%, ich objem zaznamenal medziročne štvornásobný nárast. Na tomto raste sa najviac podieľali úvery na bývanie denominované v EUR a prečerpania bežných účtov vedených v cudzej mene.

Hoci podiel úverov živnostiam na celkových retailových úveroch je menej významný, ich tempo rastu takmer dosahuje rast úverov domácnostiam.

Podiel úverov neziskovým organizáciám ostáva na zanedbateľnej úrovni – 0,2% celkových úverov, aj napriek ich 230%-nému medziročnému rastu.

Úvery podnikom

Úvery podnikom ostávajú najvýznamnejším subagregátom úverov klientom. Pokles ich objemu konštatovaný ku koncu roka 2004 vystriedal medziročný rast na úrovni 4,3% (z 241 mld. na 251 mld.). Nárast bol spôsobený de facto iba devízovými úvermi. Korunové úvery s určitou volatilitou stagnovali.

Úvery finančným spoločnostiam okrem bánk

Finančné spoločnosti sú čoraz významnejšou protistranou slovenských bánk. Zatiaľ čo pri vkladoch ide najmä o penzijné a podielové

fondy, úvery sú poskytované najmä ostatným finančným sprostredkovateľom.

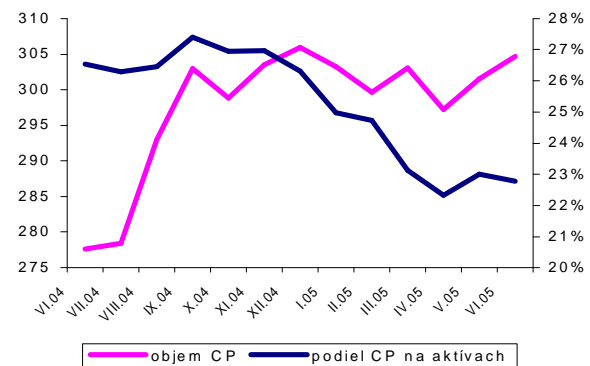
Objem úverov finančným spoločnostiam vzrástol medziročne z 30 mld. na 39 mld., teda o 31%. Ich menová štruktúra sa menila mierne v prospech devízových úverov. Stále však výrazne prevládajú korunové, ktorých podiel na celkových úveroch finančným spoločnostiam bol 78% v júni 2005.

Úvery verejnej správe

Úvery verejnej správe sú v rámci sektora na relatívne stabilnej úrovni. V roku 2004 ich celkový objem rástol, mierny pokles bol v prvom polroku 2005. Klesá podiel korunových úverov. Podiel úverov verejnej správe na celkových úveroch sa od júna 2004 pohyboval medzi 4,8% a 5,8% (s výnimkou decembrového nárastu na 8,3%).

Investície do cenných papierov

Graf 5 Objem cenných papierov a ich podiel na aktívach

- zdroj: NBS
- údaje na ľavej osi sú v mld. SKK
- označenie osí:
  - ľavá zvislá – objem CP
  - pravá zvislá – podiel CP na aktívach

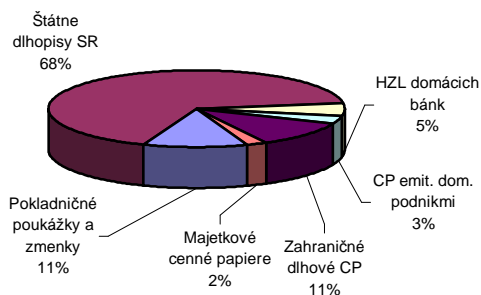
Význam cenných papierov v slovenskom bankovom sektore ostáva vysoký. Celkový objem čistých investícií do cenných papierov vzrástol z 277,7 mld. v júni 2004 na 304,7 mld. v júni 2005. Podobne ako pri úveroch bol tento nárast menší ako rast medzibankových aktív, čím sa podiel cenných

papierov na celkových aktívach zmenšil medziročne z 26,6% na 22,9%.

Štátne cenné papiere

V portfóliách všetkých slovenských bánk, ktoré obchodujú s cennými papiermi, dominujú slovenské štátne dlhopisy. Ich podiel na celkovom objeme investícií do cenných papierov však medziročne klesol zo 75% na 69%.

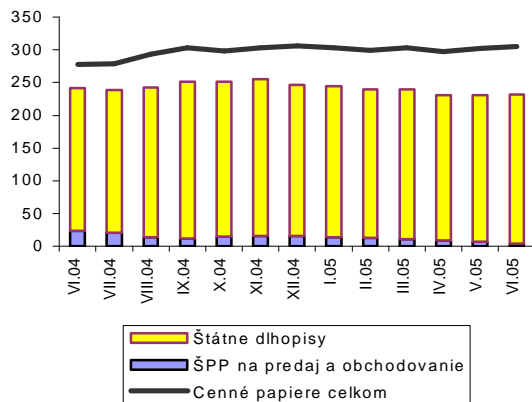
Graf 6 Štruktúra portfólia cenných papierov vo vlastníctve bankového sektora v júni 2005

- zdroj: NBS

Okrem poklesu investícií do štátnych dlhopisov klesal v posledných dvanástich mesiacoch aj objem štátnych pokladničných poukážok. Ich objem klesol z 28,4 mld. v júni 2004 na 5,0 mld. v júni 2005. Dôvodom je pozastavenie ich emisie v prvom polroku 2005.

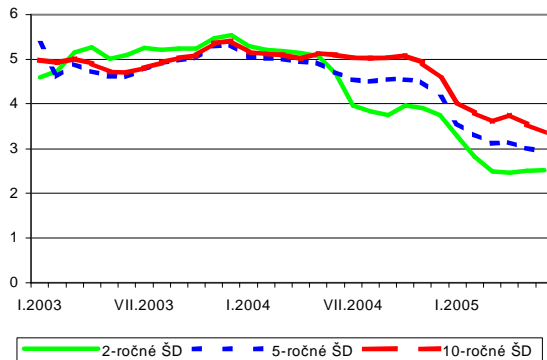
Graf 7 Vývoj objemu štátnych dlhopisov a štátnych pokladničných poukážok

- zdroj: NBS

- údaje sú v mld. SKK

Graf 8 Vývoj výnosov zo štátnych dlhopisov od roku 2003

- zdroj: NBS

- hodnoty sú percentách

- v období X.2003 – XII. 2004 je výnos 2- a 5-ročných dlhopisov odhadnutý pomocou výnosu z 3- a 6-ročných dlhopisov

Znížené investície do štátnych cenných papierov môžu súvisieť so znížením ich emisie, ale aj s nižším záujmom bánk vzhľadom na nižšiu výnosovosť. V júni 2005 už novoemitované štátne dlhopisy boli menej výnosnejšie ako dvojtýždňové repo obchody s NBS.

Výraznejšie sa nemenili investície do nerezi-dentských štátnych cenných papierov, ich objem v bankovom sektore sa od začiatku roka pohyboval od 3,3 mld. do 4,7 mld.

Dlhopisy bánk a podnikov

Druhou najvýznamnejšou položkou v aktívach bankového sektora sú dlhopisy bánk. Viac ako polovicu z nich tvorili dlhopisy emitované domácimi bankami. Keďže ide výlučne o hypotekárne záložné listy, ich nákup sa v prvom polroku 2005 spomalil podobne ako sa spomalila emisia hypotekárnych záložných listov. Spomalenie nákupu hypotekárnych záložných listov by mohlo súvisieť aj s ich umiestňovaním do dôchodkových správcovských spoločností. Okrem rastu nákupu domácich dlhopisov bánk rastie aj objem nakúpených dlhopisov emitovaných zahraničnými bankami. Objem dlhopisov emitovaných domácimi aj zahraničnými podnikmi a finančnými spoločnosťami okrem bánk znamenal mierny pokles.

Dlhopisy podnikov

Objem domácich podnikových dlhopisov sa od októbra 2004 postupne znižoval z 12,8 mld. na 11,7 mld. Čo sa týka zahraničných dlhopisov emitovaných podnikmi, v bankovom sektore bolo v júni 2005 17,8 mld. dlhových cenných papierov, emitovaných finančnými a nefinančnými podnikmi. Aj o tejto skupine cenných papierov môžeme povedať, že ich objem od začiatku roka mierne klesal.

Majetkové cenné papiere

Majetkové cenné papiere boli v posledných 12 mesiacoch najrýchlejšie rastúcou kategóriou cenných papierov v bankovom sektore. Išlo predovšetkým o finančné investície v dcérskych spoločnostiach. Z celkového objemu tuzemských cenných papierov tvorili akcie asi tretinu.

Zvýšenie objemu zahraničných majetkových cenných papierov je menej dynamické a všeobecne ho ani nie je možné považovať za trend v bankovom sektore.

Tabuľka 3 Zmeny v štruktúre nákupných cenných papierov

	VI.2004	VI.2005	zmena
<i>CP emitované rezidentmi</i>			
Dlhopisy podnikov	12.1	11.7	-3%
Hypotekárne záložné listy	11.4	17.9	57%
Majetkové cenné papiere	3.6	6.9	94%
<i>CP emitované nerezidentmi</i>			
Dlhové cenné papiere	34.8	35.3	1%
z toho: emitované bankami	11.7	14.1	21%
z toho: emitované verejnou správou	3.8	3.3	-12%
z toho: podniky a fin. spoločnosti	19.3	17.8	-8%
Majetkové cenné papiere	1.9	2.4	28%
Spolu	36.7	37.7	3%

- zdroj: NBS

- údaje sú v mld. SKK v hrubých hodnotách

Hedge fondy

V máji 2005 NBS urobila prieskum, ktorý bol súčasťou širšieho prieskumu ECB, o vystavení bánk voči hedge fondom. Priame vystavenie slovenských bánk voči hedge fon-

dom je v pomere k celkovým aktívam, ako aj príjmom bánk zanedbateľné. Do budúcnosti však nemožno vylúčiť, že záujem o tento typ investícií bude rásť, najmä v dôsledku nízkej výnosovosti ostatných skupín aktív.

Aj napriek relatívne zanedbateľnému vystaveniu slovenských bánk voči hedge fondom, NBS monitoruje významnosť investícií bánk do hedge fondov. V krátkom období NBS vypracuje usmerenie pre banky s vystavením voči hedge fondom, pričom dôraz by mal byť kladený na riadenie rizík.

Otázne je nepriame vystavenie bankového sektora voči hedge fondom. Kým priamy vplyv sa týka najmä financovania aktivít hedge fondov, investovania a poskytovania brokerských služieb, nepriamo môžu hedge fondy ovplyvniť banky prostredníctvom ich protistrán, alebo prostredníctvom ich vplyvu na finančný trh.

Aj napriek rastúcim obavám o dopade aktivít hedge fondov na finančnú stabilitu, zdá sa, že v porovnaní s obdobím pádu LTCM v roku 1998, došlo k výrazným kvalitatívnym zmenám. Hedge fondy prispievajú k zvýšeniu likvidity na trhu ako aj k vyššej sofistikovanosti finančných trhov. Za posledné roky sa zlepšila najmä úroveň riadenia rizika v bankách s vystavením voči hedge fondom. Banky používajú vo vzťahu k hedge fondom špeciálne pokročilé postupy pri riadení rizika, najmä stresové testovanie, zvýšil sa význam využívania kolaterálu, zlepšila sa disciplína hedge fondov pri poskytovaní informácií a v porovnaní s rokom 1998 poklesol ich leverage.

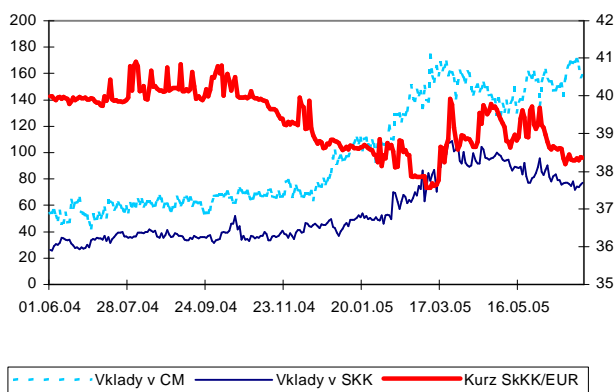
Na druhej strane vzhľadom na vysoký nárast hedge fondov sa výrazne zvýšilo konkurenčné prostredie a napriek určitým pozitívnym trendom problematickou ostáva transparentnosť hedge fondov. S rastúcim počtom hedge fondov sa znižuje priestor na využívanie trhových arbitráží. Niektoré krízové situácie v posledných rokoch do určitej miery spochybnili tézu o diverzifikačnom efekte investícií do hedge fondov. Súvisí to najmä so schopnosťou hedge fondov rýchlo zmeniť svoju investičnú stratégiu.

4 Medzibankový trh a obchodovanie s NBS

V prvom polroku 2005 pokračoval výrazný nárast zdrojov zo zahraničného medzibankového trhu, väčšinou od bánk patriacich k vlastnej bankovej skupine. Tieto zdroje boli v cudzej mene aj v slovenskej korune. Ich objem bol ovplyvnený do veľkej miery vývojom výmenných kurzov, neovplyvnilo ho ale zastavenie uskutočňovania obrátených repo obchodov vo februári 2005. Tieto prostriedky banky v najväčšej miere ukladali do NBS. NBS sterilizovala v obrátených repo obchodoch aj prostriedky od Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity (ARDAL). V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa zvýšil nárast objemu zdrojov z medzibankového trhu s dlhšou dobou splatnosti. Z hľadiska dlhodobejšieho horizontu je vysoký nárast objemu prostriedkov, ktoré NBS sterilizuje z medzibankového trhu, spojený s poklesom vkladových a úverových obchodov medzi bankami navzájom.

Vývoj na medzibankovom trhu bol ovplyvnený niekoľkými skutočnosťami: vývoj kurzu SKK/EUR, zníženie kľúčovej úrokovej sadzby NBS o 1 p.b., zastavenie uskutočňovania sterilizačných repo obchodov zo strany NBS, zastavenie emisie štátnych pokladničných poukázok v prvom polroku 2005 a pretrvávajúci úrokový diferenciál medzi základnými úrokovými sadzbami v EÚ a SR (k ultimu polroka v hodnote 1 p.b.).

Graf 9 Vývoj objemu korunových a devízových vkladov od zahraničných bánk a kurzu SKK/EUR v prvom polroku 2005

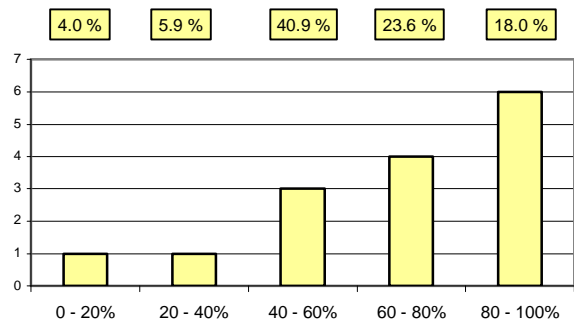
- zdroj: NBS
- označenie osí:
  - o ľavá zvislá: objem vkladov v mld. SKK
  - o pravá zvislá: hodnota kurzu SKK/EUR
- údaje nezahrňujú účet „pobočky a zastupiteľstvá“

Apresiasi slovenskej meny počas prvého štvrťroka 2005 prispela k pokračovaniu vysokého nárastu devízových zdrojov, ktoré banky získava-

li zo zahraničného medzibankového trhu. Od konca novembra 2004 do júna 2005 vzrástol objem týchto zdrojov viac ako dvojnásobne, z 86 mld. na 196 mld. SKK (vrátane účtu „pobočky a zastupiteľstvá“). Nárast devízových zdrojov a ich výmena za slovenskú menu však bola od marca 2005 menej atraktívna v nasledujúcom období kvôli znehodnoteniu koruny. Celkovo možno uzavrieť, že medzi mierou zhodnotenia slovenskej meny a objemom devízových zdrojov získaných zo zahraničného medzibankového trhu bola silná pozitívna závislosť.

Spolu s nárastom devízových zdrojov z medzibankového zahraničného trhu možno zároveň počas prvého štvrťroka 2005 pozorovať vysoký nárast korunových zdrojov. Tie vzrástli v tomto období zo 44 mld. na 110 mld. SKK. V druhom štvrťroku opätovne klesli na 80 mld. SKK. Vo väčšine bánk pochádzajú tieto zdroje z veľkej časti (viac ako 80%) od bánk patriacich do vlastnej bankovej skupiny. Výnimkou sú len niektoré banky, ktoré získali zdroje v slovenskej mene aj od zahraničných bánk nepatriacich do ich vlastnej bankovej skupiny. Toto bolo spôsobené pravdepodobne globálnou situáciou na európskom finančnom trhu, kedy zahraniční investori vo zvýšenej miere nakupovali meny krajín stredoeurópskeho regiónu, teda aj slovenskú korunu. Po uzatváraní pozícií zahraničnými investormi v marci 2005 sa objem týchto zdrojov postupne znižoval. V júni 2005 zo všetkých zdrojov zo zahraničného medzibankového trhu tvorili asi dve tretiny zdroje, ktoré bankám poskytli vlastné bankové skupiny.

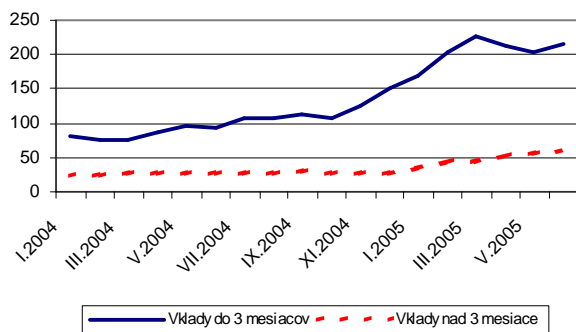
Graf 10 Rozloženie podielov zdrojov od vlastnej bankovej skupiny na celkovom objeme zdrojov zo zahraničných bánk

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora
- v grafe nie sú zobrazené banky s nízkym podielom zdrojov od zahraničných bánk

V porovnaní so situáciou v roku 2004, kedy išlo v prípade nárastu zdrojov od zahraničných bánk výlučne o krátkodobé zdroje so splatnosťou do 3 mesiacov, v roku 2005 vzrástol aj objem zdrojov s dlhšou splatnosťou. Zatiaľ čo v predchádzajúcom období takéto zdroje využívali predovšetkým malé banky na riadenie likvidity pri poskytovaní dlhodobějších korporátnych úverov, v prvom polroku sa zvýšili tieto zdroje aj v niektorých ostatných bankách.

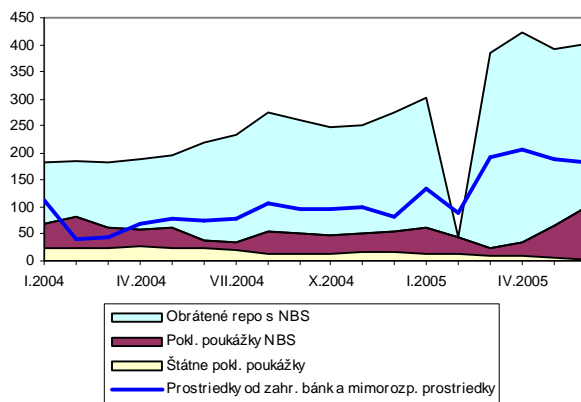
Graf 11 Splatnosť zdrojov od komerčných bánk

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

S nárastom zdrojov zo zahraničného medzibankového trhu a vyššie spomenutým nárastom krátkodobých zdrojov od ARDALu súvisí pokračovanie nárastu prostriedkov, ktoré banky ukladajú do NBS. Tieto prostriedky zaznamenali vysoký nárast hlavne počas prvého štvrtroka 2005. Od konca roka 2004 vzrástli z hodnoty 240 mld. na 424 mld. Medziročne vzrástol objem týchto prostriedkov viac ako trojnásobne.

Graf 12 Porovnanie objemu zdrojov zo zahraničného medzibankového trhu a od ARDALu a objemu prostriedkov na medzibankovom trhu

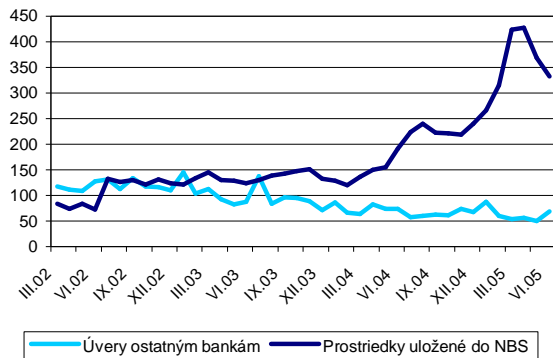

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK
- sú zahrnuté iba pokladničné poukážky NBS a štátne pokladničné poukážky držané na obchodovanie a predaj

Z dlhšieho časového hľadiska možno trend vysokého nárastu objemu prostriedkov, ktoré NBS sterilizuje z medzibankového trhu, zaznamenať už od začiatku roka 2004. Súčasne možno už od roku 2003 pozorovať pokles úverov, ktoré banky požičiavajú iným domácim alebo zahraničným bankovým inštitúciám.

Graf 13 Dlhodobý vývoj objemu prostriedkov ukladaných do NBS a ostatných komerčných bánk

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

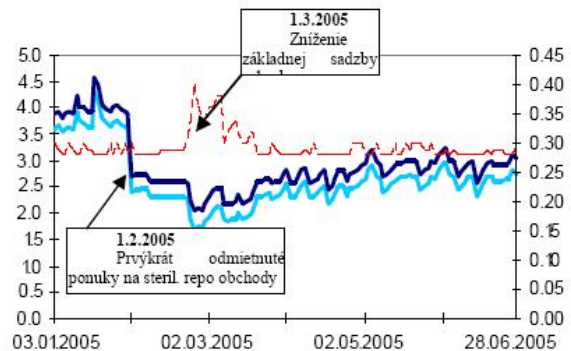
Vo viacerých bankách bol pritom nárast objemu prostriedkov uložených v obrátených repo obchodoch v prvom štvrtroku nasledovaný opätovným poklesom v druhom štvrtroku 2005. Jedným dôvodom bol jednak vyššie popísaný vývoj výmenných kurzov a pravdepodobne stiahnutie krátkodobého kapitálu zahraničnými investormi. Na druhej strane, 15. apríla 2005 boli po takmer troch mesiacoch opäť emitované pokladničné poukážky NBS. Niektoré banky presunuli časť voľných prostriedkov do nákupu týchto pokladničných poukážok (spolu asi 76 mld.).

Okrem uvedeného nárastu zdrojov zo zahraničného medzibankového trhu a od ARDALu, ktoré sa ukladali predovšetkým do sterilizačných obchodov s NBS, mali na domáci medzibankový trh vplyv ďalšie dve významné skutočnosti. Prvou bolo prerušenie možnosti ukladať prostriedky do dvojtýždenných obrátených repo obchodov vo februári 2005. Súčasne v prvom polroku 2005 absentovala alternatíva investovania do emisie štátnych pokladničných poukážok, keďže tieto emisie boli od začiatku roka 2005 pozastavené. V prvom štvrtroku sa uskutočnila iba jedna emi-

sia pokladničných poukážok NBS, v ktorej bolo z celkového dopytu 47 mld. uspokojených iba 25 mld. Toto viedlo k vysokému prebytku likvidity a zníženiu medzibankových sadzieb. Hoci vo februári neboli v bankovom sektore žiadne zdroje od ARDALu, objem zdrojov zo zahraničného medzibankového trhu sa neznížil. Banky tieto prostriedky ukladali aspoň do jednoduchých obchodov s NBS.

Počas prvého štvrtroku 2005 sa však znížil objem obchodov medzi domácimi komerčnými bankami navzájom. K tomu prispelo aj zníženie základnej úrokovej sadzby NBS o 1 p.b. od 1. marca 2005, kedy bola zároveň opäť obnovená možnosť vstupovať do obrátených repo obchodov s NBS (zo začiatku nebol uspokojený celý dopyt). Medzibankové sadzby reagovali zvýšením rozpätia medzi nákupnou a predajnou sadzbou, čo prispelo k poklesu objemu medzibankových obchodov.

Graf 14 Vývoj medzibankovej úrokovej sadzby BRIBOR

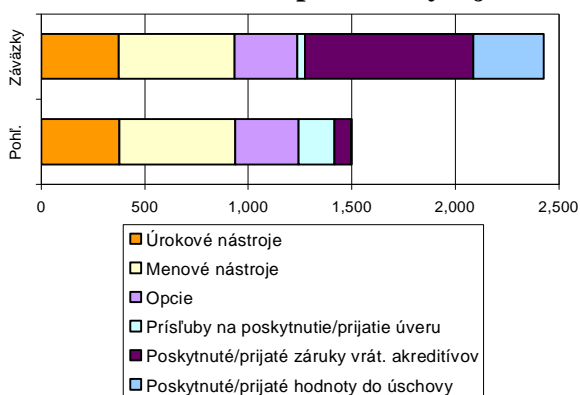

- zdroj: NBS
- údaje sú v percentách
- na zvislej osi vpravo sú uvedené hodnoty BRIBORu, vľavo sú hodnoty rozpätia medzi nákupnou a predajnou sadzbou

5 Podsúvaha

Objem hodnôt evidovaných v podsúvahe prevyšuje veľkosť súvahy bankového sektora, na záväzkovej strane dokonca takmer dvojnásobne. V prvom polroku 2005 rástol predovšetkým objem menových nástrojov, kolaterálov prijatých v repo obchodoch s NBS, objem záruk poskytnutých bankami a hodnoty prijaté bankami do úschovy.

Graf 15 Štruktúra podsúvahy v júni 2005

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK

Menové nástroje

Menové nástroje tvorili v prvom polroku 2005 najdynamickejšie rastúcu časť podsúvahy. Zaraďujeme k nim spotové a termínové menové nástroje a menové opcie. Menové opcie, ktoré vykazovali vysoké tempo rastu svojho objemu už v roku 2004 (81%), toto tempo ešte zvýšili. V priebehu prvého polroku 2005 vzrástla reálna hodnota podkladových nástrojov týchto opcií o viac ako 120%. Podiel iných ako menových opcií bol v bankovom sektore menej ako 1%.

Popri menových opciách rástol dynamicky aj objem podkladových nástrojov v termínových menových obchodoch. Oproti miernemu poklesu v roku 2004 vzrástol počas prvého polroku 2005 takmer dvojnásobne.

Úrokové nástroje

Hodnota podkladových nástrojov obchodov s úrokovými nástrojmi sa pohybovala v rozpätí od 300 mld. do 430 mld. a nevykazovala jednoznačný trend. Rástol podiel obchodov s úrokovými nástrojmi uzatvorených so zahraničnou protistranou. Vo viacerých bankách vzrástol objem úrokových nástrojov v máji, keď sa medzičasne zvýšil o 75 mld. V júni opäť klesol.

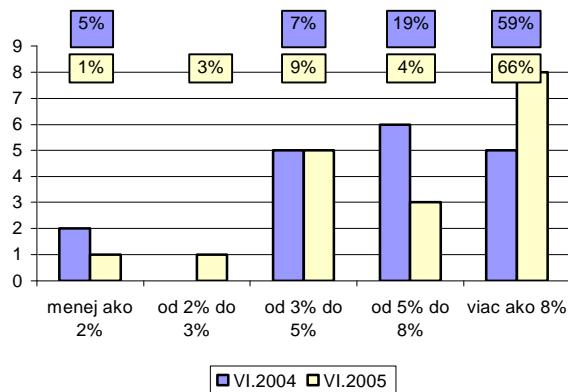
Ostatné podsúvahové operácie

Položkou s vysokým tempom rastu boli aj prijaté záruky. To však súvisí predovšetkým s rastom objemu cenných papierov, ktoré banky prijímajú v obrátených repo obchodoch s NBS. Objem záruk poskytnutých bankami, ktorý je v hodnote 78 mld., sa medziročne zdvojnásobil. Rovnaké tempo rastu zaznamenali aj hodnoty prijaté bankami do úschovy. Ich objem k ultimiu sledovaného obdobia bol 250 mld.

6 Ziskovosť

Čistý zisk bankového sektora bol v prvom polroku 2005 na úrovni 7,6 mld., pričom medziročne sa zvýšil o takmer 10%. Priemerná hodnota ROE vážená veľkosťou vlastných zdrojov, ktorá vyjadruje návratnosť zdrojov akcionárov bánk, dosiahla v prvom polroku 2005 hodnotu 9,7%, oproti 8,7% v júni 2004. Nárast ziskovosti bankového sektora bol podporený najmä príjmami zo sektora domácností, rastom výnosov z NBS a medziročným poklesom nákladov na odpisovanie pohľadávok klientom.

Graf 16 Rozloženie ukazovateľa ROE v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Ziskovosť aktív sa medziročne znížila, keď priemer ROA vážený objemom aktív poklesol z hodnoty 0,66% na 0,57% v júni 2005, pričom váhou bola veľkosť aktív. Pokles tohto ukazovateľa naznačuje pokles výnosovosti aktív v bankovom sektore. Je to dôsledkom predovšetkým vysokého nárastu prostriedkov ukladaných do NBS.

Rastúci význam sektora domácností z pohľadu vytvárania zisku

Z pohľadu generovania zisku podľa jednotlivých sektorov sa pre banky stáva kľúčovým sektorom domácností. Kým na strane pasív domácnosti tradične poskytujú bankám najlacnejšie zdroje, na strane aktív výnosy z úverov domácnostiam ako aj poplatkové výnosy od domácnosti tvoria významný objem na celkových výnosoch a sú podstatné aj z pohľadu tempa ich rastu. V porovnaní s podnikovým sektorom sú úrokové marže

v sektore domácností vyššie. Nízke úrokové sadzby ako aj priaznivý makroekonomický vývoj naznačujú, že trend rastu úverov domácnostiam bude pokračovať. Rast úrokových a neúrokových príjmov zo sektora domácností bude v jednotlivých bankách závisieť od postavenia na trhu a konkurencie medzi bankami.

Tabuľka 4 Medziročné zmeny v základných príjmových kategóriách bankového sektora

	30.6.2004	30.6.2005	medziročná zmena
čistý úrokový príjem	15 510	14 928	-3.75%
úrokové náklady	14 026	12 342	-12.01%
úrokové výnosy	29 536	27 270	-7.67%
z toho: úrokové výnosy z CP	10 554	8 407	-20.34%
čistý neúrokový príjem	5 798	7 066	21.88%
výnosy z akcií a podielov	89	81	-9.30%
čistý príjem z poplatkov	4 388	5 232	19.21%
čistý príjem z obchodovania	3 210	3 974	23.79%
iné čisté prevádzkové príjmy	-1 890	-2 220	-17.47%
hrubý príjem	21 308	21 994	3.22%
prevádzkové náklady celkom	13 014	13 657	4.95%
nakupované výkony	5 662	5 543	-2.10%
náklady na zamestnancov	5 159	5 928	14.91%
ostatné prevádzkové náklady	2 193	2 187	-0.29%
čistý príjem	8 294	8 337	0.52%
čistá tvorba OP, rezerv a čistý príjem z odpisovania pohľadávok	753	-245	-132%
mimoriadny výsledok a dane	606	977	61.04%
čistý výsledok	6 925	7 605	9.83%
ROE	8.7%	9.7%	
ROA	0.66%	0.57%	
Cost-to-income ratio	61%	62%	
Podiel čistých príjmov z poplatkov na hrubých príjmoch	21%	24%	

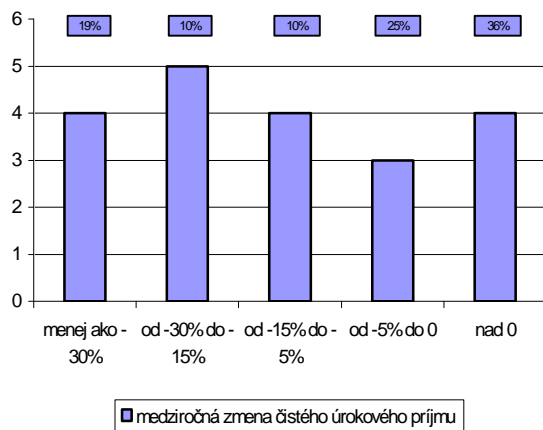
- zdroj: NBS
- údaje v tabuľke sú v miliónoch SKK
- v menovateli ukazovateľov ROA a ROE je použitá júnová hodnota aktív, respektíve vlastných zdrojov (nie priemerná hodnota)

Na rozdiel od sektora domácností je úroková marža z úverov podnikovému sektoru nižšia. Podnikový sektor tvorí stále významnú časť príjmov bánk, najmä v bankách s orientáciou na podniky.

Pokles čistého úrokového príjmu v bankovom sektore

Čisté úrokové príjmy poklesli najvýraznejšie v skupine malých a stredných bánk, v ktorých sa v dôsledku poklesu úrokových sadziieb a rastúcej konkurencii na trhu úverov výrazne znížili úrokové výnosy z cenných papierov a úverov. Na druhej strane, skupina veľkých bánk využila svoje dominantné postavenie na trhu úverov a rast úrokových výnosov bol spôsobený vysokým nárastom objemu poskytnutých úverov, najmä domácnostiam.

Graf 17 Medziročná zmena čistých úrokových príjmov v bankovom sektore k júniu 2005

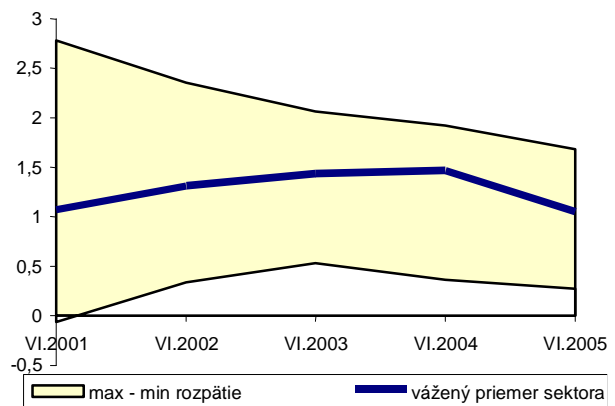
- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Prvýkrát od roku 2001 medziročne poklesla čistá úroková marža² bankového sektora. V júni 2005 dosiahla hodnotu 1,05%.

² Čistá úroková marža je definovaná ako podiel čistých úrokových príjmov a priemernej hodnoty aktív.

Vzhľadom na nárast retailových úverov boli pre ziskovosť bánk dôležité úrokové výnosy z úverov (v júni 2005 tvorili 43% z celkových úrokových výnosov). V bankách klesali výnosy z obchodných a krátkodobých úverov. Na druhej strane rástli úrokové výnosy z debetných zostatkov na bežných účtoch a dlhodobých úveroch, čo súvisí s nárastom poskytovaných úverov domácnostiam. V prostredí nízkych úrokových sadziieb pokračoval pokles úrokových výnosov z cenných papierov. V súvislosti s vysokým nárastom objemu prostriedkov investovaných do obrátených repo obchodov narástli úrokové výnosy od NBS (ich podiel na úrokových výnosoch bol v júni 18%). Podiel úrokových výnosov z medzibankového trhu na celkových úrokových výnosoch klesol na 7%.

Graf 18 Vývoj úrovekovej marže v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- údaje na zvislej osi sú v percentách

Dopad poklesu úrokových výnosov na čistý úrokový príjem bol čiastočne kompenzovaný poklesom úrokových nákladov, ktorý súvisel s poklesom úrokových sadziieb na vklady. Na druhej strane výrazne narástli úrokové náklady platené nerezidentským bankám (medziročne o 58%). Kvôli zvýšeniu objemu zdrojov od ARDALu vzrástli aj úrokové náklady vo vzťahu k verejnemu sektoru. Emisie hypotekárnych záložných listov zvyšovali úrokové náklady v bankách s hypotekárnou licenciou.

V bankovom sektore sa tiež zvyšovali úrokové náklady na zmenky.

Vývoj úrokových príjmov bánk v najbližšom období bude ovplyvnený najmä rastom úverov, konkurenciou medzi bankami, vývojom úrokových marží, zmenami v štruktúre cudzích zdrojov, klesajúcimi výnosmi z cenných papierov ako aj objemom sterilizovaných prostriedkov v NBS.

Rast neúrokových príjmov

Na rozdiel od čistých úrokových príjmov, čisté neúrokové príjmy vzrástli vo väčšine bánk, pričom v celom sektore medziročne stúpili o takmer 22%. Význam neúrokových príjmov na celkovom príjme z bankových činností sa tak zvýšil a v júni 2005 tvorili 32% z hrubých príjmov³ bánk.

Pozitívne sa pre banky vyvíjali najmä príjmy z poplatkov. Tie tvorili v júni 2005 až 24% z hrubých príjmov bankového sektora. Ich výrazný nárast v bankách je spojený najmä s rastom úverov, iných bankových transakcií klientov ako aj rastom poplatkov v bankách. Podobne ako pri úrokových výnosoch z úverov, aj pri príjmoch z poplatkov platilo, že význam týchto príjmov súvisel s pozíciou banky na retailovom trhu. Na celkových príjmoch z poplatkov v bankovom sektore sa tak najväčšou mierou podieľali najväčšie banky.

Bankový sektor medziročne zvýšil čisté príjmy z obchodovania. Nárast bol spôsobený najmä medziročným zvýšením čistého príjmu z obchodovania s cennými papiermi (medziročný nárast o 25%), čo súviselo najmä s preceňovaním cenných papierov.

Vo väčšine bánk je otvorená devízová pozícia zaistovaná derivátovými operáciami, čo spôsobuje negatívnu koreláciu medzi čistými príjmami z derivátov a čistými devízovými príjmami. Medziročne v bankovom sektore narástli čisté príjmy z operácií s devízami a derivátmi o viac ako 20%, čo bolo spôsobené výraznejším nárastom príjmov z obchodovania s derivátmi (medziročne

príjmy z obchodovania z derivátov narástli o 1,9 mld.) v porovnaní s poklesom príjmov z devízových operácií (medziročne poklesli o 1,4 mld.).

Bankový sektor dlhodobo vykazuje stratu z iných prevádzkových príjmov. Medziročne sa strata prehĺbila o viac ako 17%. Zmeny v tejto položke boli najčastejšie tvorené nákladmi a výnosmi z postupovaných pohľadávok. K medziročnému nárastu straty prispeli najmä nižšie výnosy z postúpených pohľadávok voči klientom v roku 2005.

Nárast prevádzkových nákladov

V prvom polroku 2005 pokračoval medziročný nárast prevádzkových nákladov v bankovom sektore. Nárast bol spôsobený najmä zvyšovaním nákladov na zamestnancov bánk a to aj napriek poklesu pracovníkov v bankovom sektore. U väčšiny bánk zároveň s nárastom nákladov na zamestnancov poklesla najväčšia položka prevádzkových nákladov, nakupované služby.

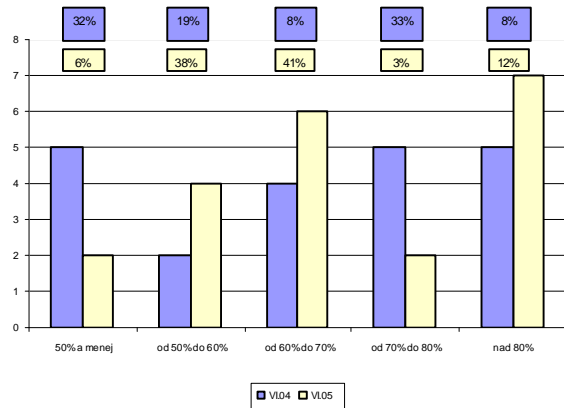
V niektorých bankách bola tvorba zisku do veľkej miery ovplyvnená znižovaním prevádzkových nákladov. Banky pristúpili k znižovaniu prevádzkových nákladov v dôsledku poklesu príjmov zo základných bankových činností ako aj konkurencie zo strany iných bánk.

Prevádzková efektivita bankového sektora, meraná ukazovateľom *cost-to-income ratio*, sa medziročne mierne zhoršila. Tento ukazovateľ vyjadruje efektivitu základných bankových činností, t.j. akú časť z príjmov zo svojich základných bankových aktivít banky minú na svoje prevádzkové náklady. Vo vývoji tohto ukazovateľa sa tak prejavili už spomenuté trendy. U väčšiny bánk sa zvýšili prevádzkové náklady. Zmeny celkového hrubého príjmu z bankových činností sa v jednotlivých bankách značne odlišovali. Pokles bol najčastejšie spôsobený znížením čistých úrokových príjmov.

---

³ Hrubé príjmy sú súčtom úrokových a neúrokových príjmov.

Graf 19 Rozloženie prevádzkovej efektivity v sektore v júni 2005

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora
- Prevádzková efektivita bánk je meraná podielom prevádzkových nákladov na hrubom príjme z bankovej činnosti (*cost-to-income ratio*).

Medziročný nárast čistých príjmov z tvorby opravných položiek a odpisovania pohľadávok

Na čistý zisk v bankovom sektore vplývala aj čistá tvorba opravných položiek a príjmy z odpisovania pohľadávok. V porovnaní s rokom 2004 sa v bankovom sektore znížili náklady na odpisovanie pohľadávok voči klientom, vzrástla však čistá tvorba opravných položiek.

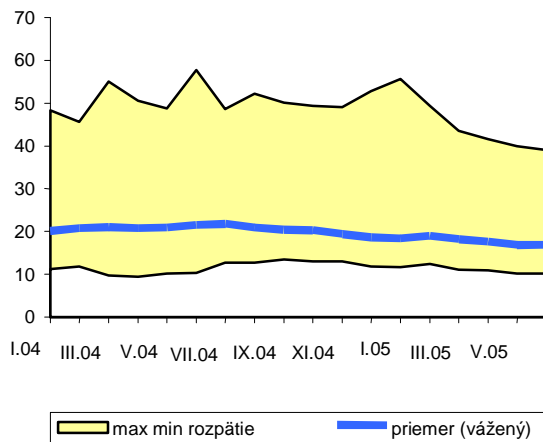
Vo väčšine bánk zrušenie rezerv prevyšovalo tvorbu rezerv aj v roku 2005. Rozdiel medzi týmito dvoma položkami bol v roku 2005 menší ako v roku 2004.

7 Kapitálová primeranosť

Úroveň kapitálovej primeranosti bola v júni 2005 vo všetkých bankách nad požadovanou úrovňou 8%. Od začiatku roka 2005 pokračoval pokles hodnôt ukazovateľa kapitálovej primeranosti v bankovom sektore. Úroveň kapitálovej primeranosti napriek jej poklesu dosahuje už dlhodobo pomerne vysoké hodnoty (v decembri 2004 bola vážená kapitálová primeranosť bankového sektora EÚ 25 na úrovni 12%).

V júni 2005 bola priemerná kapitálová primeranosť bankového sektora, vážená objemom rizikovo vážených aktív jednotlivých bánk, na úrovni 17% (graf 20).

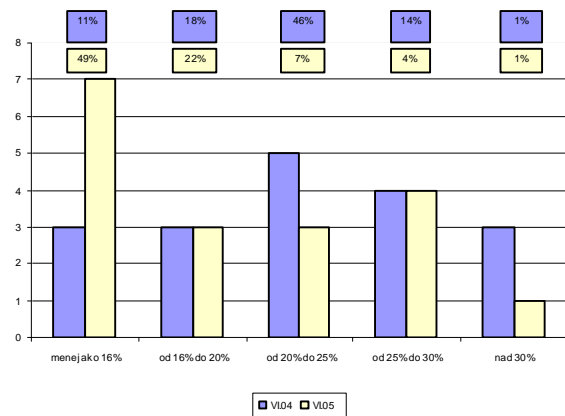
Graf 20 Vývoj kapitálovej primeranosti v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi sú zobrazené hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti v percentách
- graf zobrazuje vývoj maximálnej, minimálnej a priemernej hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti

Znižovanie kapitálovej primeranosti v bankovom sektore za posledný rok je znázornené v grafe 21. Pri predpoklade pokračovania súčasných trendov na strane aktív, kapitálová primeranosť sa bude ďalej znižovať.

Graf 21 Rozloženie kapitálovej primeranosti v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Zníženie hodnoty kapitálovej primeranosti bolo v najväčšej miere ovplyvnené nárastom rizikovo-vážených aktív. V bankovom sektore rástli hlavne retailové úvery, majetkové cenné papiere a úvery podnikom. Rizikovo vážené aktíva v bankovom sektore (bez pobočiek zahraničných bánk) vzrástli od januára 2005 o takmer 9%. Hodnota vlastných zdrojov sa pritom výrazne nezmenila, keď od začiatku od januára 2005 sa zvýšila o 0,2%. Banky vykazovali vysokú kvalitu vlastných zdrojov. Tie boli takmer na 100% tvorené Tier 1 kapitálom.

8 Riziká v bankovom sektore

Vystavenie sa bankového sektora rizikám v prvom polroku 2005 nepredstavovalo významnú hrozbu pre stabilitu bankového systému. Rastúca ziskovosť bankového sektora ako aj relatívne vysoké hodnoty kapitálovej primeranosti vytvárajú pozitívny obraz o schopnosti bánk pokrývať svoje riziká. Napriek tomuto pozitívnemu hodnoteniu, existujú slabé miesta, ktoré môžu negatívne vplyvať na bankový sektor.

Vzhľadom na vysoké tempo rastu a objemu úverov domácnostiam je najvýznamnejším rizikom kreditné riziko z úverov tomuto sektoru. Aj keď vývoj makroekonomických ukazovateľov sektora domácností je pozitívny, konkurencia medzi bankami výrazne tlačí na úrokové marže bánk a uvoľňovanie úverových štandardov, čo môže viesť k poskytovaniu úverov aj nižším príjmovým skupinám. K nárastu kreditného rizika bánk môže dôjsť aj vplyvom úrokového rizika domácností, keď väčšina úverov poskytnutá tomuto sektoru je viazaná na krátkodobé úrokové sadzby.

Poskytovanie dlhodobých úverov, pokles úsporných a rast neterminovaných vkladov retailu viedli k ďalšiemu prehĺbovaniu časového nesúladu medzi aktívami a pasívami. Vo väčšine bánk sa zhoršila okamžitá likvidita a krátka pozícia bankového sektora v aktuálnej splatnosti súvahových aktív a pasív sa ešte viac otvorila. Devízový kurz, úrokový diferenciel a pozícia NBS v sterilizačných repo tendroch motivovala rast objemu krátkodobých zdrojov, prostredníctvom ktorých rástlo prepojenie slovenského bankového sektora so zahraničnými bankami.

Kreditné riziko domácností

Vysoký rast úverov domácnostiam

Prudký rast úverov domácnostiam je trend, ktorý je možné vidieť takmer vo všetkých krajinách EÚ. Tempo rastu je však najvyššie v nových členských krajinách.

Úvery slovenským domácnostiam od januára 2005 vzrástli o 17%. V júni 2005 tak tvorili v bankovom sektore 29% z celkového objemu úverov.

Banky v prevažnej miere poskytovali úvery na bývanie (viac ako 70% z celkového stavu úverov domácnostiam), ktoré sú založené nehnuteľnosťou. Pomer hodnoty hypotekárnych úverov k hodnote nehnuteľností (*loan-to-value ratio*) za bankový sektor z decembra 2004 bol na úrovni 55% a naznačuje pomerne konzervatívny prístup bánk.

Spotrebiteľské úvery, ktoré sú z pohľadu zabezpečenia rizikovejšie, tvorili v júni 2005 približne 13%. Od januára vzrástli o viac ako 18%.

Zmiernenie úverových štandardov v bankách

Všeobecne platí, že vysoký rast úverov domácnostiam môže pre banky znamenať zvýšenie kreditného rizika. Kreditné riziko vo veľkej miere ovplyvňujú samotné banky prostredníctvom úverových štandardov a podmienok poskytnutých úverov. Zmiernenie štandardov na poskytovanie úverov môže viesť k poskytovaniu úverov rizikovejším subjektom a nárastu nesplácaných úverov.

V prvom polroku sa vo viacerých bankách zmiernili úverové štandardy na retailové úvery na bývanie a spotrebiteľské úvery. Dôvodom na zmiernenie bol najmä pomerne vysoký konkurenčný tlak zo strany iných bánk a pozitívny vývoj makroekonomického prostredia. K nárastu úverov prispel aj pozitívny vývoj príjmov domácností, vysoký dopyt domácností po úveroch ako aj rast cien nehnuteľností.

Nárast zadlženosti domácností

Zadlženie domácností sa v prvom polroku 2005 zvýšilo, čo súviselo najmä s rastom úverov (v decembri 2004 tvorili úvery 60% z celkových finančných záväzkov domácností). Zadlženie slovenských domácností je nižšie ako je priemer

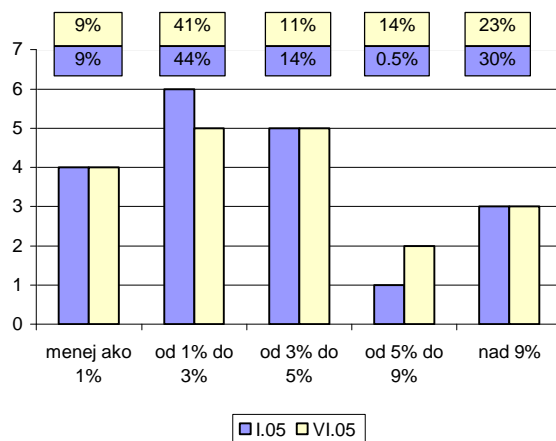
v EÚ. Úvery slovenským domácnostiam boli v júni 2005 na úrovni 139 mld., čo tvorilo približne 10% z HDP v bežných cenách.

Klasifikované úvery domácnostiam

Ak predpokladáme, že domácnosti budú splácať úvery podobne ako v minulosti, potom indikátorom veľkosti kreditného rizika môže byť súčasný stav kvality úverového portfólia.

Pomer hrubých klasifikovaných úverov⁴ domácností na celkových hrubých úveroch domácností sa od januára 2005 mierne znížil (v januári 2005 4,54%, v júni 2005 4,47%). Objem klasifikovaných úverov však narástol o viac ako 15%.

Graf 22 Rozloženie podielu hrubých klasifikovaných úverov domácností na celkových úveroch domácností

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

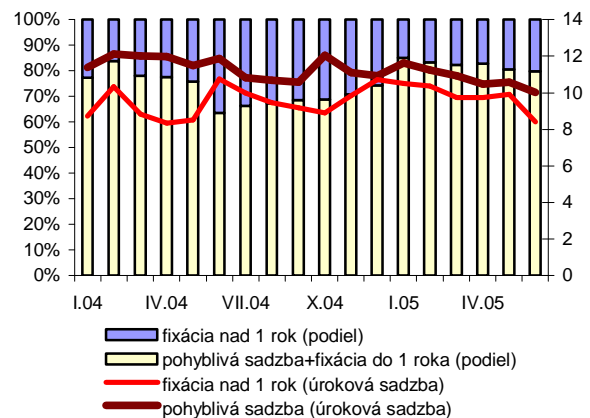
Nárast klasifikovaných úverov možno popri raste objemu úverov pripísať uvoľňovaniu úverových štandardov na novoposkytnuté úvery, čo je reakciou na konkurenčný tlak zo strany ostatných bánk. K zvýšeniu klasifikovaných úverov prispeli najmä spotrebiteľské úvery.

⁴ Klasifikované úvery sú definované ako úvery klientom a bankám nesplácané 90 dní a viac.

Úrokové riziko domácností

S rastom úverov domácností je spojená aj pomerne vysoká citlivosť domácností na zmeny úrokových sadzieb. Aj napriek miernemu poklesu podielu poskytnutých úverov s pohyblivou úrokovou sadzbou resp. s fixáciou do jedného roka, podiel týchto úverov na poskytnutých úveroch bol v júni 2005 na úrovni takmer 80%. Riziko zvyšovania úrokových sadzieb je tak prenesené z bánk na domácnosti. S prenesením úrokového rizika na domácnosti narástlo nepriamo kreditné riziko bánk, keď neschopnosť domácností splácať úvery v prípade zvýšenia úrokových sadzieb môže viesť k nárastu nesplácaných úverov.

Graf 23 Novočerpané úvery domácností podľa doby fixácie úrokovej sadzby

- zdroj: NBS
- na pravej osi sú údaje o výške úrokových sadzieb v percentách
- na ľavej osi sú podiely úverov podľa doby fixácie úrokovej sadzby

Vzhľadom na nízky podiel devízových úverov domácnostiam, nepriamo devízové riziko domácností je zanedbateľné.

Finančná pozícia domácností

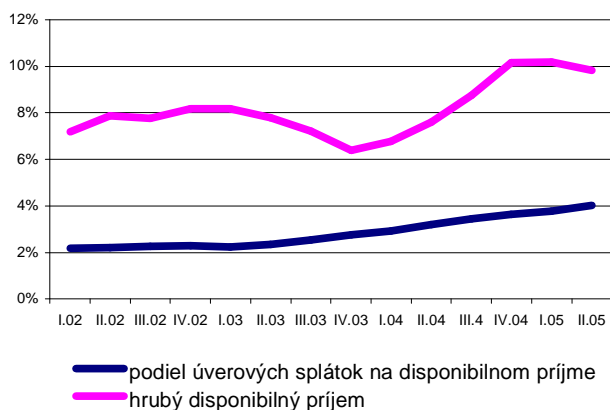
Ochota bánk poskytovať úvery domácnostiam súvisí aj so zlepšujúcou sa finančnou situáciou domácností. Tá bola podporená pozitívnym vývojom makroekonomických ukazovateľov, najmä rastom reálnych miezd, poklesom nezamestnanosti, rastom cien nehnuteľností a nízkou infláciou. Hrubé disponibilné príjmy ako aj finančné

aktíva vytvárajú dostatočný objem prostriedkov na splácanie úverov.

Otázne ostáva rozdelenie úverov do jednotlivých príjmových skupín. Podľa posledného zisťovania⁵ z roku 2003 je najväčšia časť úverov domácnostiam poskytnutá najvyššej príjmovej skupine, ktorá má zároveň aj najvyššiu zásobu finančných aktív. Pravdepodobne najmä v dôsledku silnej konkurencie medzi bankami a snahy bánk o rast trhového podielu vzrástlo poskytovanie úverov nižším príjmovým skupinám domácností.

Riziko domácností tak bude do veľkej miery súvisieť s poskytovaním úverov rizikovejším kategóriám domácností.

Graf 24 Úverová zaťaženosť domácností v pomere k príjmom domácností⁶

- zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky
- údaje v grafe za hrubý disponibilný príjem vyjadrujú percentuálnu zmenu oproti rovnakému obdobiu minulého roku

Hrubé disponibilné príjmy domácností, primárny zdroj splácania úverov, sa v druhom štvrtroku 2005 zvýšili o 10% oproti rovnakému obdobiu minulého roka. Podiel úverových splátok⁷ na

hrubých disponibilných príjmoch domácností sa zvýšil a v druhom štvrtroku predstavoval 4%. Nárast bol spôsobený jednak rastúcou zadlženosťou domácností ako aj nižším tempom rastu hrubých disponibilných príjmov domácností.

Možným zdrojom splácania úverov sú finančné aktíva domácností. Tie sú tvorené najmä vkladmi v bankách, vkladmi v podielových fondoch, životným poistením a čiastočne aj cennými papiermi. Veľká časť finančných aktív domácností je dostatočne likvidná a v prípade potreby môže byť použitá na splácanie úverov.

Výška finančných aktív je dostatočne veľká na pokrytie finančných pasív domácností. Pomer finančných pasív k finančným aktívam bol v roku 2003 na úrovni 32%.

Kreditné riziko podnikov

Rast devízových úverov

Financovanie podnikového sektora úvermi narástlo od začiatku roka o 8,5%, rástli najmä devízové úvery.

Zvýšený dopyt podnikov po úveroch najčastejšie súvisel s financovaním prevádzkového kapitálu a v niektorých bankách sa výrazne zvýšil dopyt po financovaní dlhodobých investícií.

Vo viacerých bankách k oživeniu financovania podnikového sektora prispel vyšší dopyt živností a malých a stredných podnikov.

Kvalita úverového portfólia

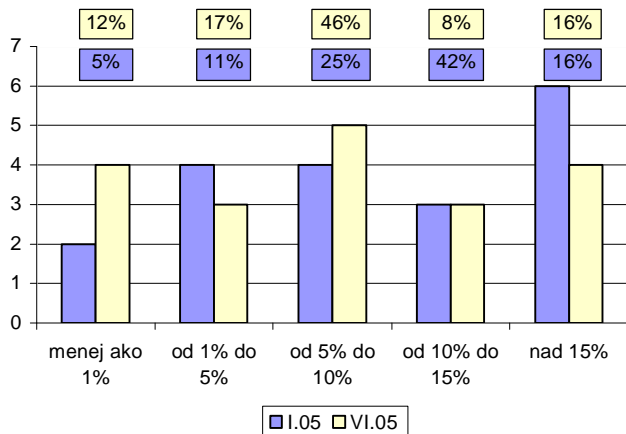
Trend zlepšovania kvality portfólií podnikových úverov pokračoval aj v prvom polroku 2005. Podiel hrubých klasifikovaných úverov podnikom na celkových úveroch podnikom poklesol z januárovej hodnoty 9,9% na 9,7% v júni 2005. Hodnota ukazovateľa poklesla takmer vo všetkých bankách.

⁵ Mikrocenzus 2003, Štatistický úrad SR

⁶ Hrubý disponibilný príjem je definovaný ako rozdiel bežných príjmov a výdavkov domácností.

⁷ Úverové splátky domácností sú vypočítané z úverov domácnostiam rozložených podľa splatností a z ich priemerných úrokových sadzieb.

Graf 25 Rozloženie podielu hrubých klasifikovaných úverov podnikom na celkových úveroch podnikom

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Tabuľka 5 Kvalita úverov podnikom podľa jednotlivých odvetví v júni 2005

Odvetvie	Podiel klas. úverov na celk. úveroch	Podiel odvetvia na celk. úveroch
Priemyselná výroba spolu	14.1%	16.0%
Stavebníctvo	12.6%	2.0%
Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie	11.8%	4.3%
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	10.4%	2.0%
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	9.6%	14.1%
Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	6.9%	1.9%
Zahraničie	4.6%	2.7%
Nehnutelnosti, prenájom a obchodné činnosti	4.3%	6.8%
Verejná správa a obrana, sociálne poistenie	0.2%	4.8%
Finančné sprostredkovanie	0.2%	9.0%
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	0.2%	5.6%

- zdroj: NBS
- nie sú zahrnuté údaje za odvetvia s podielom na celkových úveroch menej ako 1%

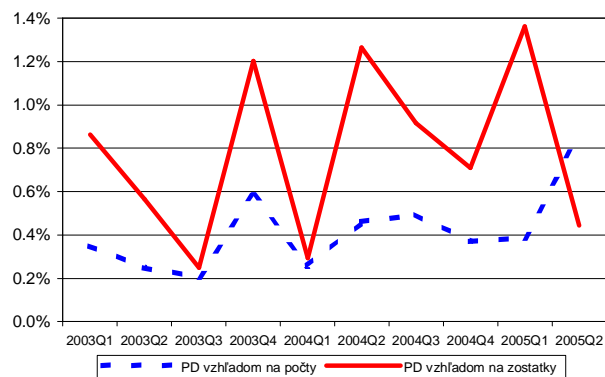
V rámci odvetvového členenia úverov bola najhoršia kvalita úverov poskytnutých podnikom s hlavnou činnosťou v priemyselnej výrobe.

Pomer klasifikovaných úverov k celkovému objemu úverov týmto podnikom bol v júni 2005 na úrovni 14% (tabuľka 5).

Miera zlyhania

Jedným z parametrov popisujúcich výšku kreditného rizika je miera zlyhania (*default rate*). Vyjadruje, aké percento nezlyhaných úverov prejde v danom časovom období medzi zlyhané úvery. Do podielu pritom možno vziať buď počet úverov alebo objem ich zostatkov. Pre úvery poskytnuté právnickým osobám je vývoj miery zlyhania počítanej na štvrťročnej báze zobrazený na grafoch 26 a 27.⁸ V oboch prípadoch si možno všimnúť, že s výnimkou druhého štvrťroka 2005 je miera zlyhania počítaná pomocou počtu zlyhaných úverov aspoň taká veľká ako miera zlyhania počítaná pomocou objemov zostatkov úverov. Možno teda urobiť záver, že viac zlyhávali úvery väčšie ako bol priemerný úver.

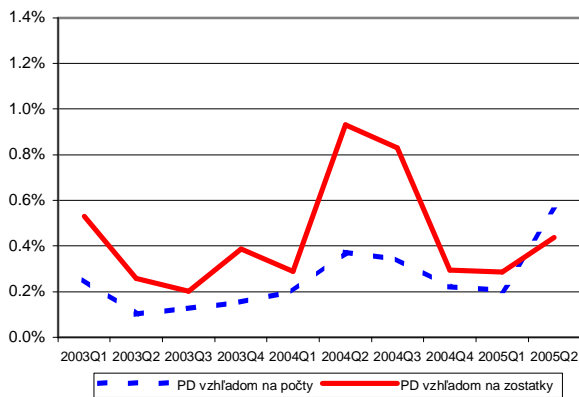
Graf 26 Vývoj pravdepodobnosti prechodu úveru z kategórie štandardných úverov a štandardných úverov s výhradou medzi neštandardné, pochybné a sporné úvery.

- zdroj: Register bankových úverov a záruk, vlastné výpočty

⁸ Pri interpretácii grafov treba vziať do úvahy zmenu Opatrenia o zatriedovaní majetku a záväzkov, ktorá ustanovila zmeny kvantitatívnych charakteristík pri zatriedovaní úverov do jednotlivých kategórií. Boli skrátené doby omeškania pre jednotlivé kategórie. Uvedená zmena sa však na grafov výraznejšie neprejavila. To pravdepodobne znamená, že pri zatriedovaní pohľadávok do jednotlivých kategórií boli dôležitejšie kvalitatívne charakteristiky.

Graf 27 Vývoj pravdepodobnosti prechodu úveru z kategórie štandardných úverov, štandardných úverov s výhradou a neštandardných medzi pochybné a stratové

- zdroj: Register bankových úverov a záruk, vlastné výpočty

Pri interpretácii údajov treba zobrať do úvahy, že ide o štvrtročné miery zlyhania. Ročné miery zlyhania sú samozrejme odlišné. V roku 2004 bola miera zlyhania úveru (t.j. prechodu úveru medzi pochybné a stratové, t.j. úvery v omeškaní viac ako 90 dní) vypočítaná pomocou počtu zlyhaných úverov 0,69%. Pre lepšiu ilustráciu by sa táto hodnota dala porovnať s priemernou ročnou mierou zlyhania pre podniky s ratingom BB⁹, ktorá je rovná 0,9%.

Miera zlyhania vypočítaná pomocou objemu zostatkov zlyhaných úverov je na úrovni 1,49%.

Kvalita portfólia úverov v ostatných sektoroch

Kvalita úverov poskytnutých verejnej správe je dobrá, podiel klasifikovaných úverov je pod hranicou 1%. Rovnako dobrá je kvalita úverov finančným spoločnostiam, ktoré v sledovanom období dosahovali stály rast (medziročne takmer o tretinu).

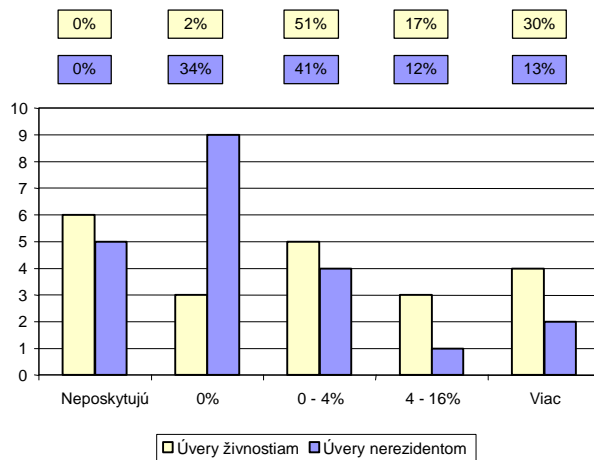
Objem úverov poskytnutých živnostiam predstavuje približne 9% z celkového objemu úverového portfólia. Vyznačuje sa najvyšším podielom klasifikovaných úverov na celkovom objeme úverov – až 11,5%. Vďaka nárastu úverov tomuto

⁹ Zdroj: S&P's - Jednoročná priemerná matica prechodu pre celkové európske štruktúrované financovanie.

sektoru sa však hodnota tohto podielu znižuje, v januári bola 13,1%.

Úvery zahraničným klientom predstavujú tiež asi 9% z celkového objemu úverov. Podiel klasifikovaných úverov predstavoval 4,6%.

Graf 28 Rozloženie podielu hrubých klasifikovaných úverov na celkových úveroch v sektore živností a nerezidentov v júni 2005

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk
- percento nad stĺpcami histogramu označuje podiel úverov bánk v danom stĺpci na celkových úveroch poskytnutých živnostiam, resp. nerezidentom
- neposkytujú – banky, ktoré uvedeným sektorom neposkytujú úvery

Devízové riziko

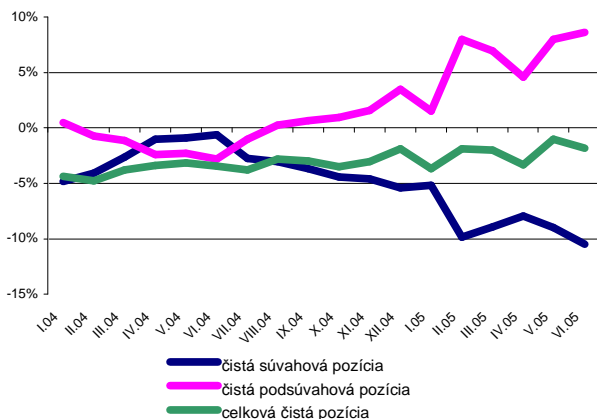
Stabilný vývoj celkovej otvorenej devízovej pozície bánk

Celková otvorená devízová pozícia bankového sektora dosiahla v júni 2005 hodnotu 2% aktív sektora. Bankový sektor dlhodobo vykazuje pomerne malé otvorené devízové pozície. Celkovo je možné povedať, že priame devízové riziko v bankovom sektore, ktoré vyplýva z priameho dopadu zmien výmenných kurzov na hospodárenie bánk, je zanedbateľné.

Nárast devízových zdrojov od bánk sa prejavil buď nárastom devízových úverov, alebo bol zaisťovaný pevnými termínovanými operáciami. Miera zaistenia bola pritom rôzna, keďže banky očakávali posilnenie slovenskej koruny. Niektoré

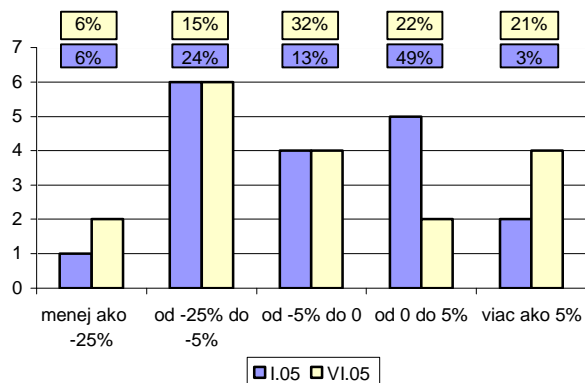
banky si preto udržiavali krátku pozíciu. Otvorené pozície boli vytvárané prevažne podsúvahovými zárukami a úverovými príslubmi.

Graf 29 Vývoj podielu otvorených devízových pozícií na aktívach

- zdroj: NBS
- na zvislej osi sú znázornené podiely otvorených pozícií na celkových aktívach bankového sektora

Graf 30 Rozloženie podielov celkových otvorených devízových pozícií na aktívach bánk v sektore

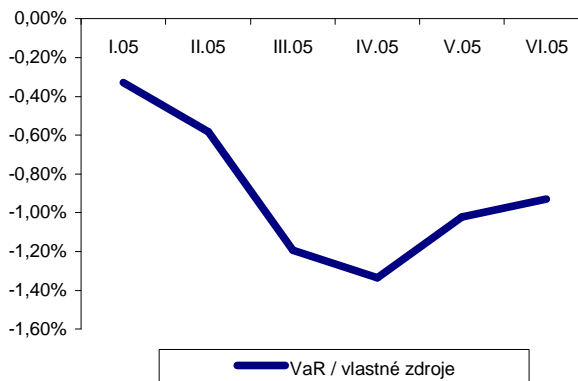

- zdroj: NBS
- na zvislej osi je zobrazený počet bánk, na vodorovnej osi je podiel celkových čistých pozícií na aktívach
- percento nad stĺpcami označuje podiel aktív bánk v danom stĺpci na celkových aktívach sektora

Hodnota ukazovateľa VaR, ktorá okrem otvorenej devízovej pozície berie do úvahy aj volatilitu výmenných kurzov a ich vzájomné vzťahy, sa od začiatku roka zhoršila. Najväčšie riziko podstupoval bankový sektor v apríli 2005, keď oča-

kávaná strata z devízového rizika bankového sektora predstavovala 1,3% vlastných zdrojov bánk. Dôvodom môžu byť zmeny vo vývoji výmenných kurzov v marci a apríli 2005.

Graf 31 Vývoj VaR - devízové riziko v bankovom sektore

- zdroj: NBS
- ukazovateľ je pomerom VaR za všetky banky a pobočky v sektore a vlastných zdrojov bánk
- údaje na zvislej osi sú v percentách
- VaR (value at risk) je definované ako najväčšia možná strata portfólia s 99% pravdepodobnosťou počas jedného dňa. Pri výpočte VaR bola použitá historická simulácia.

Vývoj devízovej pozície v súvahe

Devízové aktíva v bankovom sektore od začiatku roka vzrástli o 4%. Banky zvyšovali najmä najväčšiu položku devízových aktív, devízové úvery, ktoré sa zvýšili o 16%. Rástlo financovanie podnikov, v najväčšej miere formou dlhodobých úverov.

K podstatne výraznejším zmenám došlo na strane devízových pasív. Tie sa od začiatku roka 2005 zvýšili o takmer 36%. Vysoký nárast bol takmer výlučne spôsobený nárastom krátkodobých devízových zdrojov od zahraničných bánk. Časť devízových prostriedkov z nerezidentských bánk bola použitá na financovanie devízových úverov. Viac ako 50 mld. bolo investovaných do aktív v slovenských korunách.

O takmer 12 mld. vzrástli devízové vklady zo sektora verejnej správy (ARDALu), ktoré boli tiež použité na investície v domácej mene.

Celková devízová súvahová pozícia bankového sektora sa tak v prvom polroku 2005 výrazne otvorila (graf 29).

Vývoj devízovej pozície v podsúvahe

Zaistovanie nárastu krátkej devízovej súvahovej pozície sa prejavilo na raste dlhej podsúvahovej pozície (graf 29). Tento trend naznačuje, že väčšina bánk uzatvára svoje otvorené súvahové pozície podsúvahovými operáciami – pevnými termínovými operáciami. Čistá hodnota termínových operácií (rozdiel medzi pevnými termínovými pohľadávkami a záväzkami) bola pozitívna a jej vývoj od začiatku roka pozitívne koreloval s nárastom devízových zdrojov.

Devízové operácie s opciami vykonávali banky najmä pre svojich klientov. Väčšina bánk otvorené opčné operácie s klientmi zatvárala proti operáciami s inými bankami.

Nepriame devízové riziko

Aj keď priame devízové riziko nepredstavuje pre banky významné riziko, s rastom devízových úverov rastie kreditné riziko klientov bánk a tým aj nepriame devízové riziko bánk. Napriek predpokladom o riadení devízového rizika, najmä vo väčších podnikoch, môžu zmeny výmenných kurzov viesť priamo k nesplácaniu úverov alebo nepriamo môžu ovplyvniť konkurencieschopnosť podnikového sektora.

Úrokové riziko

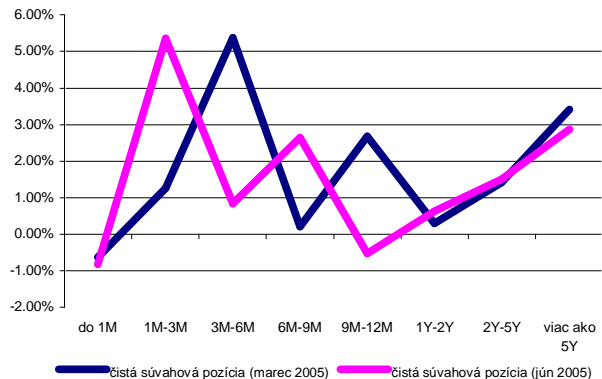
Zmeny v úrokovovo citlivých aktívach a pasívach v celkovej bankovej pozícii

Súvahové aktíva a pasíva bankového sektora vykazovali v prvom polroku 2005 citlivosť najmä na zmeny v úrokových sadzbách v SKK. Takmer 82% úrokovovo citlivých aktív a približne 76% úrokovovo citlivých pasív bolo denominovaných v SKK. Z ostatných pozícií v cudzích menách boli z pohľadu úrokového rizika významné pozície v EUR (12% aktív a 15% pasív) a v menšej miere aj USD (5% aktív a 8% pasív).

Úrokovovo citlivé aktíva v domácej mene tvorili v júni 78% z celkových aktív bankového sektora.

Úroková citlivosť súvahových aktív bola pomerne nízka. Približne 80% z nich bolo podľa doby do najbližšieho preценenia resp. doby do najbližšej fixácie v časových pásmach do jedného roka.

Graf 32 Čistá súvahová pozícia úrokovovo citlivých aktív a pasív (v SKK)

- zdroj: NBS
- na vodorovnej osi sú časové pásma, na zvislej osi sú podiely čistej súvahovej pozície (nekumulatívnej) na celkových aktívach bánk

V časových pásmach s úrokovou viazanosťou do jedného roka sa nachádzali najmä vklady v bankách a NBS (95% z vkladov v bankách a NBS v časovom pásme do jedného mesiaca), úvery klientom (75% v časových pásmach do jedného roka) a cenné papiere (64% do jedného roka). Aktíva z dlhodobou fixáciou resp. preceňovaním úrokových sadzieb boli tvorené hlavne cennými papiermi a úvermi klientom.

Aj úrokovovo citlivé pasíva mali nízku úrokovú citlivosť (84% do jedného roka). Úrokovovo citlivé pasíva boli tvorené najmä vkladmi klientov s krátkou úrokovou viazanosťou.

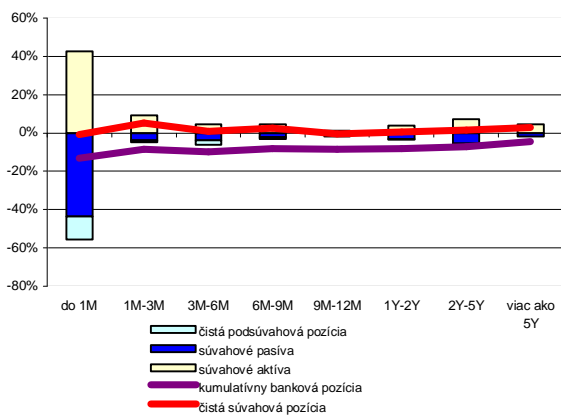
V prvom polroku 2005 došlo iba k miernym zmenám v časovej štruktúre aktív v slovenskej korune. Vo väčšine bánk boli vklady klientov a úvery klientom v jednotlivých časových pásmach, s výnimkou pásma do jedného mesiaca, zladené. Dlhú pozíciu v najkratšom časovom pásme vykazovali banky s vysokým objemom aktív v NBS. Na druhej strane krátku pozíciu v časovom pásme do jedného mesiaca vykazovali banky, u ktorých prevažovali krátkodobé vklady klientov.

Úrokové riziko v dlhších časových pásmach podstupovali najmä veľké banky držbou cenných papierov na strane aktív. Zmeny v časovej štruktúre úrokovovo citlivých súvahových položiek medzi marcom a júnom 2005 (graf 32) boli spôsobené práve presunmi (často spôsobené splatnosťou alebo nákupom nových cenných papierov) cenných papierov v skupine veľkých bánk. V ostatných bankách boli úrokovovo citlivé aktíva a pasíva v časových pásmach nad jeden mesiac viac-menej zladené resp. ich otvorené pozície neboli významné.

Špecifickou skupinou z pohľadu úrokového rizika bola skupina stavebných sporiteľní. Poskytovaním úverov s dlhodobou fixáciou úrokových sadzieb vykazovala dlhú pozíciu v dlhých časových pásmach, čo vystavovalo stavebné sporiteľne riziku v prípade nárastu úrokových sadzieb.

Úrokovovo citlivé podsúvahové operácie boli tvorené najmä derivátmi, hlavne menovými a úrokovými. V júni 2005 tvoril úrokovovo citlivé deriváty 88% z úrokovovo citlivých aktív a 78% z úrokovovo citlivých pasív. Z pohľadu úrokového rizika boli pozície v derivátoch vo všetkých časových pásmach uzatvorené. Otvorené úrokové pozície v podsúvahe boli v časovom pásme do jedného mesiaca tvorené ostatnými podsúvahovými pasívami.

Graf 33 Časová štruktúra úrokovovo citlivých položiek súvahy a podsúvahy v SKK

- zdroj: NBS
- na vodorovnej osi sú časové pásma, na zvislej osi sú podiely na celkových aktívach bánk

Zdroje od zahraničných bánk vytvárali krátku pozíciu v pásme do jedného mesiaca v úrokovovo citlivých položkách denominovaných v EUR. Krátka pozícia bola na úrovni 4,5% z hodnoty celkových aktív sektora. V ostatných časových pásmach boli otvorené pozície nevýznamné.

Úroková citlivosť jednotlivých položiek aktív a pasív¹⁰

Najväčšiu úrokovú citlivosť na strane aktív vykazovali cenné papiere, čo bolo spôsobené dlhšou dobou do ich precenenia resp. fixácie úrokových sadzieb. Úvery voči klientom ako aj aktíva na medzibankovom trhu a v NBS vykazovali nižšiu citlivosť, keď veľká časť z ich objemu bola v krátkych časových obdobiach.

Najväčšia položka úrokovovo citlivých pasív, vklady klientov, vykazovala len malú úrokovú citlivosť. Najcitlivejšou položkou úrokovovo citlivých pasív boli ostatné záväzky. Ich objem však bol na zanedbateľnej úrovni.

Tabuľka 6 Úroková citlivosť vybraných agregátov aktív a pasív bankového sektora

	III.05	VI.05
medzibankový trh a NBS - aktíva	-0,0007%	-0,0007%
aktívne operácie s klientmi	-0,0116%	-0,0095%
operácie s cennými papiermi	-0,0203%	-0,0168%
medzibankový trh a NBS - pasíva	-0,0049%	-0,0052%
pasívne operácie s klientmi	-0,0046%	-0,0047%
ostatné pasívne operácie	-0,0329%	-0,0286%

- zdroj: NBS
- hodnoty v tabuľke vyjadrujú percentuálnu zmenu v hodnote úrokovovo citlivých položiek aktív a pasív pri paralelnom zvýšení úrokových sadzieb o 1 bázičkový bod (b.p.)

¹⁰ Úroková citlivosť je počítaná ako zmena čistej súčasnej hodnoty položiek aktív (medzibankový trh a NBS, úvery a cenné papiere) a pasív (medzibankový trh a NBS, vklady a ostatné úrokovovo citlivé záväzky) pri paralelnom zvýšení úrokových sadzieb o 1 b.p.

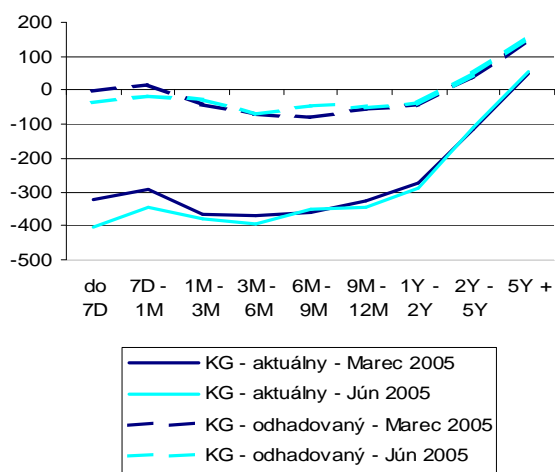
Riziko likvidity

Na riziko likvidity malo v prvom polroku 2005 vplyv viacero faktorov.

Prvým sú zmeny časovej štruktúry úverov a vkladov vyplývajúce z celkového ekonomického prostredia. Nenasýtený trh úverov domácnostiam, rast disponibilných príjmov domácností, ich nízka počiatočná zadlženosť, zmiernenie úverových štandardov bánk a nižšie úrokové miery prispeli k poskytovaniu dlhodobých úverov. Úrokové miery mali tiež vplyv na pokles úsporných vkladov, zatiaľ čo zostatky na bežných účtoch rástli vzhľadom na rast reálnych miezd. Časový nesúlad aktív a pasív sa prehĺbil.

Druhým faktorom je vývoj vo výmenných kurzoch slovenskej koruny a vysoká pozícia NBS v sterilizačných repo tendroch, ktoré motivovali nárast krátkodobých zdrojov zo zahraničných bánk. Zmeny kumulatívneho gapu sú najmä v najkratšej splatnosti – do 7 dní. V aktuálnej splatnosti bola zmena medzi marcom a júnom o 83,6 mld. Tým sa ešte viac otvorila krátka súvahová pozícia na 405,5 mld.

Graf 34 Zmena kumulatívneho gapu súvahových aktív a pasív

- zdroj: NBS
- údaje sú v mld. SKK
- KG – kumulatívny gap

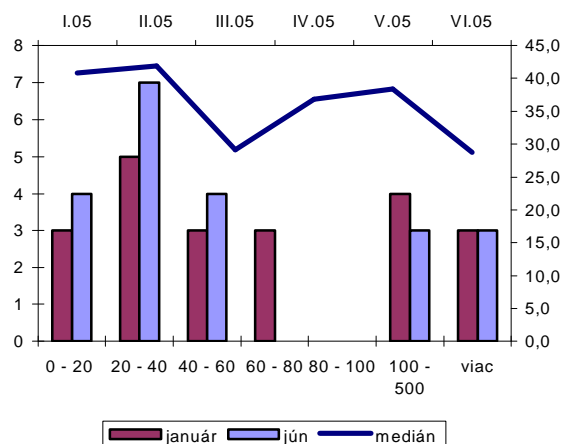
Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív

Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív sa v priebehu roka výraznejšie nemenil. Hodnotu menšiu ako 1 vykazovali všetky banky. Medián sa pohyboval na úrovni 0,25 až 0,27.

Okamžitá likvidita

Vzhľadom na definíciu ukazovateľa okamžitej likvidity je tento ukazovateľ značne volatilný. Napriek tomu môžeme všeobecne hovoriť o pokračovaní trendu jeho zhoršovania.

Graf 35 Ukazovateľ okamžitej likvidity – distribúcia a vývoj mediánu

- zdroj: NBS
- označenie osí:
  - o spodná vodorovná os – rozdelenie hodnôt ukazovateľa okamžitej likvidity v %
  - o ľavá zvislá os – počet bánk v rozdelení spodnej osi x
  - o horná vodorovná os – časový pohľad
  - o pravá zvislá os – priemerná hodnota ukazovateľa okamžitej likvidity v čase v %
- graf neobsahuje dáta za stavebné sporiteľne

9 Stresové testovanie

Hlavným cieľom stresového testovania je kvantifikovať schopnosť jednotlivých bánk a celého bankového sektora zvládnuť extrémne, ale stále možné trhové podmienky. Predmetom stresových scenárov je kreditné riziko, devízové riziko, úrokové riziko, riziko likvidity a systémové riziko.

Úrokové riziko nepredstavuje pre bankový sektor vážny problém. Negatívny dopad by malo najmä zvýšenie úrokových sadzieb. Pri paralelnom náraste úrokových sadzieb o 1,5 percentuálneho bodu by sa vážená kapitálová primeranosť bankového sektora znížila o takmer 1 percentuálny bod. Pokles krátkodobých úrokových sadzieb, ktorý by mohol byť spôsobený znížením sterilizačnej pozície NBS, by mal pozitívny dopad na kapitálovú primeranosť bankového sektora.

Ani devízové riziko by nemalo vážnejšie ohroziť stabilitu bankového sektora. Pri zopakovaní historicky najväčších medzimesačných relatívnych zmien vo výmenných kurzoch (od roku 1999) by kapitálová primeranosť žiadnej banky neklesla pod hranicu 8%. Pre väčšinu bánk by negatívny dopad malo znehodnocovanie slovenskej meny. Pri zopakovaní historicky najvýznamnejšieho znehodnotenia jednotlivých kurzov by vážená kapitálová primeranosť bankového sektora poklesla o 0,58 percentuálneho bodu.

Podiel zlyhaných pohľadávok na celkovom objeme poskytnutých úverov nezaznamenal v posledných rokoch výraznejší nárast. Dôvodom je, že novoposkytnuté úvery sú väčšinou štandardné. Pri stresovom testovaní bankového sektora s ohľadom na kreditné riziko však predstavuje najväčšiu hrozbu, ak by začali novoposkytnuté úvery zlyhávať v rovnakej miere ako úvery poskytnuté v minulosti. Riziko predstavujú najmä úvery podnikom.

Z hľadiska likvidity mal z jednotlivých stresových scenárov najväčší dopad na banky scenár výberu 20% vkladov klientmi. Menej významný dopad malo zníženie krátkodobých zdrojov od zahraničných bánk. Najmenej významný dopad na likviditu bankového sektora by malo zníženie sterilizačnej pozície NBS a pokles hodnoty štátnych dlhopisov o 10%.

Systémové riziko, chápané ako dopad zlyhania jednej banky na ostatné banky cez medzibankové vklady a úvery, sa nejaví v slovenskom bankovom sektore ako významné. Dôvodom je relatívne malý objem medzibankových vkladov a úverov. Ten súvisí predovšetkým s vysokou sterilizačnou pozíciou NBS.

Metodológia

Pri kreditnom, devízovom a úrokovom riziku vyhodnocujeme dopad týchto scenárov na kapitál bánk a následne na ich kapitálovú primeranosť.

$$KP_{SCi} = \frac{K + D_{SCi}}{RWA}$$

KP_{SCi} je kapitálová primeranosť po aplikovaní *i-teho* stresového scenára, K je kapitál banky, RWA sú rizikovo vážené aktíva, D_{SCi} je dopad *i-teho* stresového scenára t.j. veľkosť potenciálnej straty pri realizácii scenára. Pri kreditnom riziku sa berie do úvahy aj možný do-

pad stresových scenárov na riziko vážené aktíva.

V prípade rizika likvidity kvantifikujeme dopad stresových situácií na ukazovatele likvidity.

Kvantifikácia systémového rizika je založená na matici medzibankových vkladov a úverov. Predpokladá sa, že straty zo zlyhania pohľadávok v prípade zlyhania niektorej z bánk sa prenesú do poklesu v kapitálovej primeranosti.

Stresové testy boli aplikované na dáta z júna 2005 pre všetky banky v sektore. Výnimkou sú stresové testy kvantifikované pomocou dopadu na kapitál, ktoré neboli aplikované pre pobočky zahraničných bánk. Výsledky za celý bankový sektor sú vážené podielmi jednot-

livých bánk na rizikovo vážených aktívach sektora.

Pri interpretovaní výsledkov stresových scenárov je dôležité uvedomiť si určité obmedzenia stresového testovania. Stresové testovanie je, podobne ako iné modely, zjednodušením reálneho stavu na trhu. Aj keď našou snahou je vytvárať stresové scenáre a kvantifikovať ich takým spôsobom, ktorý je čo najbližšie k realite na trhu, komplikovanosť reálnej situácie nás núti pracovať s určitými predpokladmi a zjednodušeniami.

Stresové testovanie uvedených rizík bolo urobené samostatne pre každé riziko. Použité scenáre, aj keď spolu súvisia, zatiaľ nepredpokladajú vzťahy medzi jednotlivými rizikami.

Výsledky stresového testovania

Úrokové riziko

Pri stresovom testovaní boli aplikované štyri stresové scenáre:

- *Scenár 1:* paralelný pokles/nárast výnosovej krivky o 150 bázických bodov (b.p.),
- *Scenár 2:* pokles úrokových sadzieb o 150 b.p. v pásme do jedného mesiaca a nárast úrokových sadzieb o 150 b.p. v pásme nad 15 rokov,
- *Scenár 3:* „zostrmenie“ výnosovej krivky (pokles úrokových sadzieb v pásme do 1 mesiaca a nárastu sadzieb v pásme nad 15 rokov o 150 b.p.),
- *Scenár 4:* paralelný pokles/nárast výnosovej krivky v EUR o 130 b.p.

O rozdiel medzi súčasnými čistými hodnotami úrokovovo citlivých pozícií pred a po aplikovaní scenára bola upravená hodnota kapitálu.

Tabuľka 7 Dopad stresových scenárov úrokového rizika na kapitálovú primeranosť bankového sektora k júnu 2005

		Kapitálová primeranosť
Pôvod. hodnota KP		17.0%
Scenár 1 (SKK)	pokles	18.2%
	nárast	15.9%
Scenár 2 (SKK)	nárast „dlhých“	16.1%
	pokles „krátkych“	17.2%
Scenár 3 (SKK)		16.3%
Scenár 4 (EUR)	pokles	17.3%
	nárast	16.7%

- zdroj: NBS

- nie sú zahrnuté pobočky zahraničných bánk

Devízové riziko

Aj pri stresovom testovaní devízového rizika boli aplikované štyri scenáre:

- *Scenár 1:* najväčšie relatívne znehodnotenie SKK od r. 1999 voči EUR, USD a CZK,
- *Scenár 2:* najväčšie relatívne znehodnotenie SKK od r. 1999 voči EUR, USD a CZK,
- *Scenár 3:* „worst-case“ scenár – pre každú banku bolo podľa otvorenej pozície individuálne zvolené, či ide o znehodnotenie alebo zhodnotenie,
- *Scenár 4:* odliv zdrojov z nerezidentských bánk a znehodnotenie SKK rovnaké ako v období od 14. marca 2005 do 30. marca 2005

Pomocou týchto scenárov a hodnôt čistých otvorených devízových pozícií v príslušných menách boli vypočítané straty, ktoré boli následne premietnuté do zmeny hodnoty kapitálovej primeranosti.

Tabuľka 8 Dopad stresových scenárov devízového rizika na kapitálovú primeranosť bankového sektora k júnu 2005

	Kapitálová primeranosť
Pôvodná hodnota KP	17.0%
Scenár 1: Znehodnotenie SKK	16.3%
Scenár 2: Zhodnotenie SKK	17.5%
Scenár 3: "Worst-case"	16.1%
Scenár 4: Znehodnotenie SKK pri zohľadnení vzájomných korelácií výmenných kurzov	16.5%

- zdroj: NBS
- nie sú zahrnuté pobočky zahraničných bánk

Kreditné riziko

V stresovom testovaní kreditného rizika boli použité tri scenáre:

- *Scenár 1:* nárast klasifikovaných pohľadávok o trojnásobok maximálneho medzimesačného nárastu klasifikovaných pohľadávok v prvom polroku 2005,
- *Scenár 2:* zvýšenie klasifikovaných pohľadávok za predpokladu, že novoposkytnuté úvery budú mať podiel klasifikovaných úverov rovný 1,5-násobku podielu klasifikovaných úveroch na celkových úveroch,
- *Scenár 3:* podobne ako scenár 2, ale predpokladáme aj nárast úverov o 1,5-násobok maximálneho medzimesačného nárastu v prvom polroku 2005.

Nárast klasifikovaných úverov bol v každom scenári odpočítaný z kapitálu.

Tabuľka 9 Dopad scenárov kreditného rizika na kapitálovú primeranosť bankového sektora k júnu 2005

	Retail	Podniky	Retail + podniky
Pôvodná hodnota KP		17.0%	
Scenár 1	16.8%	17.0%	16.7%
Scenár 2	15.8%	14.0%	12.8%
Scenár 3	15.8%	13.9%	12.7%

- zdroj: NBS
- nie sú zahrnuté pobočky zahraničných bánk

Riziko likvidity

Boli použité štyri scenáre:

- *Scenár 1:* pokles hodnoty štátnych dlhopisov o 10%,
- *Scenár 2:* pokles vkladov klientov o 20%,
- *Scenár 3:* pokles krátkodobých zdrojov z bankového sektora z externých dôvodov o 80%,
- *Scenár 4:* zníženie sterilizačnej pozície NBS o 90% a umiestnenie týchto prostriedkov na medzibankový trh.

Význam jednotlivých scenárov bol hodnotený pomocou zmeny pomerov aktív a pasív likvidných do 7 dní, resp. do 3 mesiacov, relatívne k bežným medzimesačným zmenám týchto pomerov.

Systemové riziko

Systemové riziko, chápané ako dopad zlyhania jednej banky na ostatné banky cez medzibankové vklady a úvery, sa nejaví v slovenskom bankovom sektore ako významné. Dôvodom je relatívne malý objem medzibankových vkladov a úverov. Systemovému riziku boli v prvom polroku 2005 najviac vystavené banky s vysokou angažovanosťou na medzibankovom trhu.

Použitá terminológia

Celková čistá pozícia - definovaná ako súčet čistej súvahovej a čistej podsúvahovej pozície
C3 index – koncentrácia troch najväčších bánk, teda suma podielov ich aktív alebo úverov na celkových aktívach alebo úveroch

Čistá súvahová pozícia - definovaná ako rozdiel medzi devízovými aktívami a pasívami v súvahe.

Čistá podsúvahová pozícia - definovaná ako rozdiel medzi devízovými aktívami a pasívami v podsúvahe.

Cost-to-income ratio - definované ako podiel celkových prevádzkových nákladov a čistého príjmu z bankovej činnosti (nakupované výkony + náklady na zamestnancov + sociálne náklady + odpisy HIM a NIM + dane a poplatky / výnosy z akcií a podielov + čistý príjem z poplatkov a provízií + čistý príjem z operácií s cennými papiermi + čistý príjem z operácií s derivátmi + čistý príjem z devízových operácií + čistý príjem z ostatných operácií)

Dlhá pozícia - pozícia, pri ktorej aktíva sú väčšie ako pasíva

Domácnosti – obyvateľstvo, teda účty občanov, ekvivalent anglického pojmu „households“ (sektory 143, 144 a 145)

Finančné spoločnosti okrem bánk – ostatné finančné spoločnosti, finančný sprostredkovateľia, penzijné a podielové fondy, poisťovacie spoločnosti (sektory 122b, 123, 124 a 125)

Herfindhalov index - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov aktív jednotlivých bánk v % na celkových aktívach.

Klasifikované úvery - definované ako úvery klientom a bankám nesplácané 90 dní a viac.

Krátka pozícia - pozícia, pri ktorej pasíva sú väčšie ako aktíva

Kumulatívny gap – súčet otvorených pozícií (krátkych alebo dlhých) v určitých časových pásmach

Podniky – nefinančné spoločnosti (sektor 11)

Retail – domácnosti, živnosti a neziskové spoločnosti slúžiace prevažne domácnostiam (sektory 14 a 15)

Ukazovateľ okamžitej likvidity – okamžité likvidné aktíva / vysoko nestále zdroje

Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív – zavedený opatrením o likvidite bánk a likvidite pobočiek. Je definovaný ako pomer stálych a nelikvidných aktív k vybraným položkám pasív približne sa rovnajúcim vlastným zdrojom, nemal by presiahnuť hodnotu 1.

Verejná správa – orgány štátnej správy a miestnej samosprávy (sektor 13)